

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацьвяргі

У НУМАРЫ

Восем новых палітвязьняў

22 красавіка судзьдзя Цэнтральнага раёну Алена Ільіна вынесла жорсткія прысуды па «Справе чатырнаццаці». Андрэй Кім пойдзе ў турму на паўтара году, Уладзімер Сяргееў і Антон Койліш заплацяць 3,5 млн рублёў штрафу, Міхаіл Пашкевіч, Тацяна Цішкевіч, Арцём Дубскі, Алесь Стральцоў, Алесь Чарнышоў, Міхаіл Крываў, Аляксей Бондар атрымалі па 2 гады абмежаваньня волі без накіраваньня ў калёніі адкрытага тыпу. **Старонка 3.**

Ключавыя прапановы Лябедзькі

Пераабраны лідэр АГП прапануе дэмакратычным сілам у 2008 і 2010 гадах дзейнічаць паводле той жа схемы, што і ў 2004-м ці 2006-м. **Старонка 6.**

Разбураны крыж

які паставілі ў памяць вёскі Дражня, расстралянай партызанамі. **Старонка 11.**

Беларуская Бастылія ўпала бяз штурму

Старонкі 20—22.

Апошні артыкул міністра

Лукашэнка замяніў Леаніда Русака на пасадзе міністра сельскай гаспадаркі на Сямёна Шапіру, дырэктара «Агракамбінату «Дзяржынскі», а ў свой час актывіста АГП. Незадоўга да адстаўкі Русак выступіў з вострай крытыкай дзяржаўнай палітыкі ў галіне сельскай гаспадаркі.

Адстаўкі міністра чакалі даўно. Аднак адбылася яна досыць нечакана — у разгар пасяўной. **Старонка 2.**

27 красавіка — праваслаўны Вялікдзень

На фота: На фабрыцы з камуністычнай назвай «Камунарка» цяпер масава выпускаюць велікодныя шакаладныя яечкі — старонка 2.

Апошні артыкул міністра

Ёй папярэднічалі настойлівыя заклікі кіраўніцтва ведамства падвысіць закупныя і рознічныя цэны на сельгаспрадукцыю, якія ў Мінэканомікі сустракалі халодна, па-лохаючы інфляцыяй.

Міністрам у Адміністрацыі незадаволеныя былі даўно, бо капіталаёмістая, савецкага тыпу «праграма адраджэння вёскі» не спрацоўвала. Інвэстыцыі ў агракомплекс не акупляліся.

Інтэрнэт-праект Zavtra.by мяркую, што апошняй кропляй, якая прывяла да адстаўкі, стала не чарговага кропля бязбожна

крадзенай трактарыстамі саляры, а выступ у прэсе. Незадоўга да адстаўкі ў артыкуле «Дык колькі ж кароваў нам патрэбна?», надрукаваным 5 красавіка ў «Белорусской ниве», Леанід Русак рэзка раскрытыкаваў дзяржаўную палітыку, датычную разьвіцця галіны. Ён назваў не адпаведнымі рэчаіснасьці і рэальным магчымасьцям задачы павялічваць і павялічваюць валавы прырост сельгаспрадукцыі.

Крытыку Л.Русака выклікала ідэя ўзьняць вытворчасць малака не за кошт павышэння прадукцыйнасьці працы, а

пабудовы ў кожным раёне дадатковай малочнай фэрмы на тысячу галоваў. Чыноўнік прывёў у прыклад заходнеэўрапейскія краіны ды ЗША, дзе колькасць быдла ў пераліку на колькасць чалавек меншая ў разы, як у Беларусі, а аб'ёмы вытворчасці большыя. Напрыклад, ЗША могуць дазволіць сабе трымаць толькі 9 млн малочных кароваў, у Беларусі малочны статок складае 1,5 млн. Пры гэтым сярэдняя амэрыканская карова дае каля 9 тыс. літраў у год, беларуская — утрыя менш. У заходніх краінах іншая праблема — перавытворчасць, зь якой змагаюцца з дапамогай істотных дзярждатацый.

Працяг на старонцы 9.

Юлія ДРАЖЫНА

Нашаніўцы ў Менску

25 красавіка на менскай сядзібе Таварыства беларускай мовы (вул.Румянцава, 13) адбудзецца сустрэча пісьменьніцы Наталкі Бабінай з чытачамі і прэзентацыя яе рамана «Рыбін горад». Удзельнічаюць таксама рэдактары і аўтары «Нашай Нівы» і АРСНЕ. Пачатак у 18.30.

Выстава Андрэя Лянкевіча

У кавярні «Сіці Бар» (вул.Куйбышава, 48), працуе выстава фатографа «Нашай Нівы» Андрэя Лянкевіча «Living with Art». Праект паўстаў дзякуючы проста ідэі: прасачыць за лёсам карцін Аляксандра Ўолтнэра і з дапамогай дакумэнтальнай фатаграфіі паказаць, як, з аднаго боку, карціны ўплываюць на сваіх уладальнікаў, а зь іншага — расказаць пра іх уладальнікаў і іх стаўленьне да карцін. Выстава будзе працаваць да 16 траўня.

Шаноўныя людзі!

«Наша Ніва» шукае распаўсюднікаў для продажу газэты на вуліцах і ў электрычках. Справа выгадная і надта патрэбная.

Продаж ажыццяўляецца на аснове дамоваў.

Зьвяртацца праз тэл.: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84

«Чарнобыльскі шлях» па Сурганава

Тым часам КГБ сканфіскаваў усе да аднае рэкламкі і абвесткі да Шляху.

Заяўнікі «Чарнобыльскага шляху» адмовіліся ад правядзеньня мітыngu на сталічнай плошчы Бангалор. Такое рашэньне было прынятае 22 красавіка на аргкамітэце акцыі.

Гарвыканкам дазволіў сабраць удзельнікаў 26 красавіка а 14.00 каля Акадэміі навук. Пасьля гэтага — прайсьці па вуліцы Сурганава да храму «Спатоля загінупых» на скрыжаваньні вуліц Карастаянавай і Арлоўскай. Каля царквы будзе аб'яўленая хвіліна маўчаньня.

Паводле зьвестак «НН», сёлета КГБ сканфіскавала ўсе да аднае рэкламкі і абвесткі да шпэсыя: і тыя, што рыхтаваў БНФ, і тыя, што АДС, і «Руху

«За Свабоду». Наклады канфіскаваліся яшчэ на дарозе да партыйных офісаў. Зь імі былі затрыманыя, у прыватнасьці, грамадзкія актывісты Ўдзічэнка, Кішкурна, Жучкоў.

Пэратрусы ў пошукі ўлётак ажыццяўляліся ва ўсіх падазронных офісах, пад рознымі прэтэкстамі. Некалькі друкарняў, якія падазраваліся ў друку ўлётак, былі апячатаныя напярэдадні дэманстрацыі.

Цяпер ва ўсёй сталіцы не відаць аніводная налэпка пра запіянаваную традыцыйную маніфэстацыю апазыцыі. Такія сытуацыя здараецца ўпершыню ад 1989 году, калі прайшоў першы Шлях.

Беларусь прабачылася за затрыманьне літоўскіх журналістаў 25 Сакавіка

А за затрыманьне беларускіх?

22 красавіка адбылася сустрэча пасла Беларусі ў Вільні Ўладзімера Дразына з сакратаром літоўскага МЗС. Пасол перадаў прабачэньні Беларусі за інцыдэнт, які адбыўся ў Менску 25 Сакавіка, калі беспадстаўна і з прымяненьнем сілы былі затрыманыя журналісты службы навінаў Літоўскага радыё і тэлебачаньня.

Тым часам гарадзкі суд ад-

мовіўся адмяніць рашэньне раённага ў дачыньні да журналіста «НН» Сямёна Печанка, якога забралі ў адной зьвязцы зь літоўцамі і які таксама меў журналіскае пасьведчаньне.

Што гэта, калі не чарговая праява двайных стандартаў: перад замежнікамі будзецца фасад цывілізаванасьці, а сваім — кулак пад рэбры.

Рэд.

Восем новых палітвязьняў

Масавыя вулічныя пратэсты прадпрымальнікаў, якія прайшлі ў пачатку гэтага году, не засталіся незаўважанымі. 22 красавіка судзьдзя Цэнтральнага раёну Алена Ільіна вынесла жорсткія прысуды па «Справе чатырнаццаці». Андрэй Кім пойдзе ў турму на паўтара году, Уладзімер Сяргеёў і Антон Койпіш заплацяць 3,5 млн рублёў штрафу, Міхаіл Пашкевіч, Тацяна Цішкевіч, Арцём Дубскі, Алесь Стральцоў, Алесь Чарнышоў, Міхаіл Крываў, Аляксей Бондар атрымалі па 2 гады абмежаваньня волі без накіраваньня ў калёніі адкрытага тыпу.

Разгляд справы заняў пяць працоўных дзён. Працэс пачаўся раніцай 16 красавіка, а канчатковы прысуд быў вынесены толькі пасля абеду 22 красавіка. Яшчэ ніколі ў найноўшай гісторыі Беларусі на лаве падсудных не аказвалася адразу так шмат палітыкаў. Паралелі можна было шукаць хіба ў 1920-х, калі пры палаяках судзілі актывістаў Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады. Дарэчы, дзед аднаго з «падсудзімых», Міхаіла Пашкевіча з АГП, які родам зь Бярозы, за ўдзел у КПЗБ у свой час паспытаў польскай турмы ў Картуз-Бярозе.

Найстарэйшым з абвінавачаных быў Міхаіл Крываў, якому 30 гадоў. Самая маладая — Тацяна Цішкевіч, ёй дваццаць. Пашкевіч і Койпіш цягам следства пазбавіліся месцаў навучаньня ў БДУ, а Цішкевіч — у Акадэміі фізыхаваньня.

Ад самага пачатку судзьдзя Ільіна, якая некалі асуджвала на розныя тэрміны знявольленьня Шчукіна і Клімава, паказала, што працэс пройдзе па ейных правілах. Было адхіленае хаданьне Міхаіла Пашкевіча адносна прадстаўленьня перакладчыка, а

Перад пачаткам працэсу. Ад левай у першым шэрагу: Арцём Дубскі, Алесь Стральцоў, Алесь Чарнышоў, Тацяна Цішкевіч. За імі: Аляксей Бондар, Антон Койпіш, Міхаіл Пашкевіч, Уладзімер Сяргеёў.

таксама, каб справаводзтва вялося па-беларуску. Зрэшты, адвакат Аляксандар Галіеў усё ж настойваў, каб рэплікі на беларускай мове запісвалі ў матэрыялы справы ў арыгінале, а не ў перакладзе сакратаркі.

Ніхто з абвінавачаных не прызнаў сваёй віны, а сьведчаньні згадзіліся даваць толькі Пашкевіч, у якога бацька працуе прадпрымальнікам, і Крываў, які спрабаваў растлумачыць, што акцыя мела негвалтоўны характар. «Я не лічу суд законным, таму даваць паказаньні на такім працэсе — ніжэй за мой гонар», — сказаў А. Бондар, пасля чаго адразу атрымаў папярэджаньне ад судзьдзі.

Увогуле, судзьдзя вынесла больш за дзясятак папярэджаньняў Пашкевічу, Койпішу, Стральцову, а Тацяну Цішкевіч за ўсьмешку, якая не сыходзіла з твару дзяўчыны, нават выганяла з залі. «Прашу высокі суд дазволіць

мне ўсьміхацца», — прасіла дзяўчына. «Гэта Вам ня цырк. Здаецца, Вы яшчэ не разумееце ўсёй адказнасьці і сур'ёзнасьці справы. Бачыце, што Кім не сьмяецца», — казалася судзьдзі. «Кіму ўжо даўно ня сьмешна», — парываваў Пашкевіч.

Кім, які сядзеў у клетцы, выглядаў сапраўды не найлепш. Асабліва насцьцярожаваў ягоны кашаль, які быў чуваць на ўсіх пяці пасяджэньнях. Турма яшчэ нікому не давала здароўя.

Андрэй Кім сказаў, што ўпершыню ўбачыў пацярпелага Ігара Сычова толькі ў пастарунку, калі Сычова паказалі на хлопца і сказалі: «Гэта ён цябе зьбіваў». Ён цалкам абвяргаў магчымасьць нанясення нейкага ўдару міліцыянтам.

Сьведка Блішчоў шчыра прызнаўся, што ня бачыў моманту ўдару, а ведае пра яго толькі са словаў напарніка. Той самы напарнік Сірач

сьцьвярджаў, што знаходзіўся за паўтара мэтра ад Кіма і Блішчова і добра бачыў, што Кім наносіў удар ДАІшніку рукой. Але ён паказаў, што Кім біў правай рукой, і абарона ўхапілася за тое, што хлопец — ляўшун. Самае цікавае, што ніякага Сірача не было бачна на відэазапісе. Уласна, Сірач і Блішчоў, які яшчэ запомніўся выказваньнем пра грамафон, зь якім, маўляў, прыйшоў на шэсьце Кім (паблыталі з мэгафонам), і былі адзінымі сьведкамі па справе зьбіцьця Сычова.

Дзясяткі іншых сьведкаў ужо праходзілі па крымінальнай справе за акцыю 10 студзеня. Найбольш з усіх іх запомніўся намесьнік начальніка менскага ДАІ Максім Падбярэзкін, які адразу пазнаў у твар палову абвінавачаных. Прынамсі, пра мініятур-

Восем новых палітвязьняў

Андрэй Кім.

мітонгоўцы па сорок хвілін не прапусkali машыны хуткай дапамогі. Апошняе, на шчасьце, відавочна абвергли відэаматэрыялы.

Усе фігуранты справы звярнуліся з хадайніцтвам аб завядзеньні крымінальнай справы супраць Падбярозкіна за лжывыя сьведчаньні, але яно было адхіленае. Не зьявіўся ў суд сьведка Нікіфаровіч, які сядзеў за стэрном аўтобуса №69 і якога таксама нібыта зьбілі.

Дарэчы, відэа, што было прадстаўленае трыма нацыянальнымі каналамі БТ, АНТ і СТБ, а таксама Менгарвыканкамам, мела шмат нараканьняў з боку абароны. Усё відэа было змантажаванае, выразаліся цэлыя паўгадзінныя і большы кадры. Ні на адным з трох прадстаўленых ролікаў ня быў зафіксаваны ўдар, які Кім наносіў Сычову. Як сказаў сам падсудны: «Прадэманстраванае відэа — гэта аб'ект мантажу і маніпуляцый».

Адвакат Марыяна Сіменшка

Працяг са старонкі 3.

ную Таню Цішкевіч ён сказаў, што дзяўчына агрэсіўна кідалася на супрацоўнікаў

ДАІ, а таксама была паперадзе «неўтаймоўнай калёны БНФ». Падбярозкін таксама заявіў, што большасьць маніфэстантаў 10 студзеня былі п'янымі ці ад іх проста патыхала алькаголем, а таксама,

што ў той дзень зьбівалі многіх супрацоўнікаў ДАІ. Асабіста сам Падбярозкін атрымаў некалькі ўдараў па нагах. Мітынг ён назваў «беспрыдзелам і вакханаліяй». Паводле ягоных словаў,

БРСМайцы на судзе над апазыцыяй

На трэці дзень разгляду «працэсу чатырнаццаці», 18 красавіка, да будынку суду падышла дзіўная група маладзёнаў колькасьцю 20 — 25 чалавек. Аказалася, што на працэс прыйшлі бээрэсмаўцы з БНТУ. Гэта ўжо ня першы раз. Тое ж было на нядаўніх працэсах Касі Салаўёвай, Артура Фінкевіча.

Маладзёзю кіравалі першы сакратар арганізацыі БРСМ БНТУ Юры Чачукевіч, вядомы ўдзелам у выбарчым штабе Ганчарыка ў 2001 годзе, і кіраўнік моладзевага атраду аховы ВНУ Максім Рубанаў. Хлопцы казалі, што яны навучаюцца на юрыдычным факультэце і прыйшлі на працэс «на практыку». «Мы ўжо былі на крымінальных працэсах, на грамадзянскіх, цяпер вось на палітычны прыйшлі. Тут сьмяшней», — казаў адзін зь іх.

Калі хлопцы ўбачылі дыктафоны журналістаў, імпэту ў іх паменла. На пытаньне, ці падтрымліваюць яны адмену льготы студэнтам, Максім Рубанаў адказаў, што кожны беларускі студэнт у стане сам сябе ўтрымліваць, таму ніякай трагедыі ў адмене льготы няма.

У адзін з момантаў у залі пасяджэньняў ледзьве не пачалася бойка з бээрэсмаўцамі. Адзін зь іх піхнуў у сьпіну Тацяну Цішкевіч, якая не дазваляла такім глядачам займаць месцы ў залі. Як выказаўся адзін з адвакатаў,

«гэтых людзей прывялі ў залю суду для атрымання пэўнага заліку аўтаматам».

На шматлікія хадайніцтвы, каб гэтыя маладыя людзі пакінулі залю, судзьдзя не рэагавала ніяк. Што праўда, ужо ў наступныя дні гэтых маладзёнаў каля суду ніхто не заўважыў.

заўважыла, што падчас следзтва дзеве відэакасеты і DVD з відэаматэрыяламі былі ўпакаваныя ў скрыню і апячатаныя. У залю суду яны былі прынесеныя ў звычайным файле для папер. Сімашка паставіла пад сумнеў сапраўднасьць гэтых матэрыялаў.

Яшчэ адзін адвакат Павал Сапелка выказаў прэтэнзію, што разгляд фотаматэрыялаў быў зроблены ў парушэньне крымінальна-працэсуальнага заканадаўства. У прыватнасьці, судзьдзя рабіла сама партрэтную ідэнтыфікацыю абвінавчаных на здымках, ня маючы на гэта права.

Пракурор Андрэй Рамашэўскі падчас судовых спрэчак практыкаваўся ў іроніі ня горш за падсудных. Ён працягваў розныя інтэрнэт-сайты, якія пісалі пра працэс, а таксама Гегеля, нават досыць вальняцка выказваўся пра падсудную Цішкewіч. Па сутнасьці ж, Рамашэўскі палічыў, што віна ўсіх 10 абвінавчаных цалкам даказаная. Як пакараньне, дзяржабвінаваўца прапанаваў: Андрэю Кіму — 2 гады турмы, Аляксею Бондару, Арцэму Дубскаму і Міхаілу Пашкевічу — 2 гады абмежаваньня волі, а Уладзімеру Сяргееву, Антону Койпішу, Тацяне Цішкewіч, Алесю Стральцову, Міхаілу Крываву і Алесю Чарнышоў — па два з паловай гады «хіміі», але без накіраваньня ў спэцкамэндатуры, а з адбыцьдэм пакараньня на месцы асноўнай працы.

Адвакат Галіеў сказаў, што паказаныя некаторых сьведкаў больш нагадвалі словы вясковых агітатараў, якія начыталіся «Савецкай Беларусі». На думку адваката, такія строгія прысуды служаць для запалохваньня, каб «маладзёны не вылучаліся з шэрай масы згодных». Адвакат таксама сказаў, што абвінаваўчы прысуд у гэтай справе яшчэ раз адкіне Беларусь у разьвіцьці ад нашых суседзяў. Але, як вобразна выразіўся Галіеў, усё адно

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

«белае заўсёды перамагае шэрае».

Яшчэ больш жорсткі ў сваёй агрэсыі працэсу быў Павал Сапелка. Ён сказаў, што фармальна суд кіруецца законамі РБ. «Але ж законамi дзяржавы кіравалі ў фашысцкай Нямецчыне падчас генацыду габрэяў, а таксама ў Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы часоў апартэіду», — сказаў П. Сапелка.

У апошнім слове Міхаіл Пашкewіч сказаў: «Мы вінавагія, бо перайшлі ад кухоннай дэмакратыі да вулічнай».

Уладзімер Сяргееў: «Апошнія 14 гадоў у нашай краіне і ёсьць масавымі беспарадкамі».

Алесь Чарнышоў: «Я кіраваўся правам, якое дае мне Канстытуцыя».

Алесь Бондар: «Я ганаруся аказацца на лаве падсудных з гэтымі людзьмі».

Тацяна Цішкewіч: «У залі пасяджэньняў творыцца цырк, а за ім — бясьчынства».

Антону Койпішу падчас апошняга слова судзьдзя не дазволіла зачытаць урывак з Карану.

Прысуд, які мусіў быць абвешчаны а 11.00, пачаў агучвацца ўжо бліжэй да гадзіны дня. Падчас абвяшчэньня прысуду кепска ста-

ла Койпішу, якога забрала хуткая дапамога. Судзьдзя Ільіна таксама палічыла, што віна падсудных цалкам даказаная. Вырак: Андрэй Кім атрымаў паўтара году турмы, Уладзімер Сяргееў і Антон Койпіш заплацяць 3,5 млн рублёў штрафу, астатнія 7 чалавек атрымалі па 2 гады абмежаваньня волі без накіраваньня ў калёніі адкрытага тыпу.

Калі быў зачытаны прысуд Андрэю Кіму, ягоная маці Тацяна выкрыкнула: «Андрэй, я табой ганаруся!» Прысуд быў сустрэты крыкамі «Ганьба». За гэта ў залі суду быў арыштаваны Аляксандар Атрошчанкаў.

Прэтэнзіі ГУМУ, «Узвышша» і іншых пунктаў гандлю аб панесеных у той дзень стратах прызнаньня неабгрунтаванымі. Што датычыць стратаў «Мінтрансу» і іншых транспартных арганізацый 10 студзеня, то судзьдзя сказала, што пры жаданьні гэтыя суб'екты могуць падаваць пазоў, які будзе разгледжаны асобна.

Прысуд можа быць абскарджаны ў Менскім гарадзкім судзе цягам 10 дзён.

Па выхадзе з судовай залі новыя палітвязьні казалі наступнае. Міхаіл Пашкewіч:

«Гэты прысуд, фактычна, абмяжоўвае напу дзейнасьці. Да таго ж у любы момант мы можам аказацца на Валадарцы, нават перайшоўшы дарогу ў непатрэбным месцы». Міхаіл Крываў: «Прысудам улады прымянілі новую форму запалохваньня грамадзкіх актывістаў. Гэта, фактычна, хатні арышт». Алесь Чарнышоў: «Прысуд абсалютна прадказальны, але я ўсьцешаны, што ня скончылася турмой. Вельмі шкада Андрэя Кіма». А Павал Севярынец падсумаваў: «За сёньняшні дзень у Беларусі зьявіліся восем палітзьявольных. Хімія ёсьць хімія, хто б там дзе яе ні адбываў».

Ужо праз гадзіну пасля вынясьня імя прысуду большасьць абвінавчаных былі ў судзе Маскоўскага раёну, каб падтрымаць Сяргея Парсюкewіча.

Цягам усіх пяці дзён, у дождж і сьлёку, пад будынкам Цэнтральнага суду стаялі людзі з партрэтамі абвінавчаных. Заля, разьлічаная на 70 месцаў, таксама была ўвесь час занятая пад завязку. Усе дні ля суду дзяжурьлі амонаўцы, якія правяралі сумкі і пашпарты людзей.

Зьміцер Панкewец

А Ярмошына тут ні пры чым

Больш за 80 % дэлегатаў зьезду АГП прагаласавалі за пераабраньне **Анатоля Лябедзькі** лідэрам АГП, чарговы зьезд якой прайшоў у нядзелю, 20 красавіка.

Улады так і ня выдзелілі вялікай залі для правядзеньня чарговага справаздачна-выбарчага зьезду АГП. Партыяцы звярталіся ў некалькі дзясяткаў устаноў, але сутыкнуліся з адмовамі. Найбольш гарачыя галовы нават прапанавалі правесці зьезд пад сьценамі Адміністрацыі прэзыдэнта, але пастанавілі спыніцца на звычайным альтэрнатыўным варыянце — Сядзібе

партыі БНФ. Заля ўправы не такая ўжо вялікая, таму сядзеньня месцы былі гарантаваныя толькі жанчынам, а таксама пэнсіяэрам. Іншыя дэлегаты рыхтаваліся адолець шматгадзінны задушлівы зьездаўскі маратон на сваіх нагах.

Месца ў прэзыдыюме занялі юрыст партыі Сяргей Альфер і прадпрымальнік з Барысава Леў Марголін. Ме-

навіта яны, імкнучыся размаўляць па-беларуску, і вялі працу XI зьезду.

Ва ўступным слове старшыня АГП Анатоль Лябедзька сканцэнтравалася на трох асноўных палажэньнях: удзел у выбарах у палату прадстаўнікоў адзіным сьпісам дэмакратычных сілаў; распрацоўка працэдур вылучэньня адзінага кандыдата ад апазыцыі на наступныя прэзыдэнцкія

выбары; а таксама ініцыяваньне правядзеньня чарговага Кангрэсу дэмаілаў.

Да апошняга не выключалася, што выбары новага старшыні АГП могуць прайсьці на безальтэрнатыўнай аснове. Толькі за пару тыдняў да самога мерапрыемства канкурэнцыю дзейснаму старшыню вырашыў скласці малавядомы фэрмэр зь Лельчыцаў Мікалай Гаўрыленка. Былы ліквідатар катастрофы на Чарнобыльскай АЭС спрабаваў гуляць на незадаволенасьці рэгіянальных актывістаў партыйнай вярхоўкай. Абураьне ў Гаўрыленкі выклікаў хоць бы той факт, што кіраўніцтва АГП так ні разу і не пабывала ў ягоных родных Лельчыцах, не даходзяць да палескага гораду і партыйная друкаваная прадукцыя. «Вярхі партыі жывуць самі па сабе, рэгіёны — самі па сабе», — сказаў Гаўрыленка.

Увогуле, кіраўніцтва АГП і

самога Анатоля Лябедзьку падчас выступу партыйцаў крытыкавалі досыць часта. Жодзінец Аляксандар Ваўчанін пачаў выступ з характэрных словаў: «І хоць на гэтым зьездзе хваліць кіраўніцтва не прынята...»

Намесьнік старшыні «Маладых дэмакратаў» Міхаіл Пашкевіч у сваім выступе адзначыў, што АГП трэба «разьвіваць партыйны нацыяналізм». «Бо што такое АДС?» — задаўся пытаньне маладзён. Ягонныя словы сарвалі добрыя апшядымэнты ў залі. Зрэшты, Пашкевіча хваляла яшчэ адно пытаньне. Фігурант «працэсу 14-і» рабіў усё, каб у склад Палітрады партыі ня трапіў старшыня «Маладых дэмакратаў» Аляксандар Шумкевіч. Забягаючы наперад адзначым, што гэта Пашкевічу ўдалося. У выніку рэйтынгавага галасаваньня Шумкевіч і эксцэнтрычная Крысьціна Шацікава аказаліся лішнімі і ў Палітраду не ўвайшлі.

Актывіста «Руху «За Свабо-

ду» Віктара Карняенку хвалявала тое, што АГП ня ёсьць самадастатковай партыяй, а апазыцыя страчвае сваго суб'ектнасьць. Леў Марголін засяродзіўся на тым, што АГП павінна рабіць стаўку на прадпрымальнікаў і моладзь, што пакуль ня робіцца.

Ігар Шынкарык і Ўладзімер Чырвоненка добраахвотна склалі зь сябе паўнамоцны намеснікаў старшыні. Чырвоненка таксама адзначыў у сваім выступе, што з АГП разьбягаюцца людзі. «Многія маладыя людзі прыходзяць у партыю, каб пакаўбасіцца некалькі гадоў, а пасля зьехаць на Запад. Што да партыйных справаў, то нам трэба больш актыўна разьвіваць міжнародныя дачыненні па вэктары Бэрлін—Менск—Масква», — сказаў былы намеснік старшыні па міжнародных пытаньнях. Пры гэтым ён рэзка крытыкаваў палітыку А.Лябедзькі.

Падчас вылучэньня прэтэндэнтаў на старшынства сэнса-

цыяў не адбылося — Анатоль Лябедзька і Мікалай Гаўрыленка. Вылучалі таксама і Лява Марголіна зь Людмілай Гразновай, але яны самі ўзялі самаадвод.

Вынікі галасаваньня зноў жа цалкам прадказальныя: за Лябедзьку — 127 дэлегатаў (82%), за Гаўрыленку — 22 дэлегаты (14%), чатыры чалавекі супраць усіх, а два бюлетэні палічылі несапраўднымі. Старшыня падліковай камісіі Аляксандар Цапура, калі абвяшчаў канчатковыя вынікі, крыху паблытаў лічбы, сказаўшы, што за Лябедзьку прагаласавалі 83%, што выклікала дружны сьмех у залі. Магія лічбы.

Наню абраны старшыня АГП сказаў, што працягвае заставацца аптымістам. «Я ўзначальваю партыю ў самыя цяжкія для Беларусі часы», — сказаў Лябедзька. Ён адзначыў, што на сёньняшні дзень праходзіць амаладжэньне кадраў партыі. У Палітраду абраныя трынаццаць новых асобаў.

Лябедзька адразу адзначыў, што хацеў бы бачыць у партыі толькі двух намеснікаў, якія б працавалі больш эфэктыўна, і прапанаваў Яраслава Раманчука і Лява Марголіна, дэлегаты вылучылі яшчэ Людмілу Гразнову, але яе шанцы ад пачатку разглядаліся як мінімальныя. Так і выйшла, што намесніцкія фатэлі занялі ў чарговы раз Раманчук і ўпершыню Марголін. Гразновай, мабыць, так і не прабачылі актыўнага супрацоўніцтва зь Мілінкевічам і «Рухам «За Свабоду». Зрэшты, кіраўніцтву АГП усё ж хапіла розуму, каб не праводзіць чысткі пэрагаў.

Былі таксама яшчэ прынятыя зварот да грамадзянаў Беларусі, стратэгія партыі і рэзалюцыя супраць будаўніцтва ў краіне атамнай АЭС.

Цяпер партыйцы павінны засяродзіцца на падрыхтоўцы і ўдзеле ў парлямэнтскіх выбарах. Па агульным сьпісе кандыдатаў АДС лібэралам выдзелілі ажно 30 месцаў.

Зьміцер Панквец

Лукашэнка ў Іўі, Геранёнах

без тлумачэньняў перанёс свой зварот да нацыянальнага сходу.

Паведамляе БЕЛТА: «Аляксандар Лукашэнка, наведваючы СВК імя У. Баўма Івейскага раёну, падкрэсьліў, што неабходна перагледзець колькасьць аграгарадкоў, якія трэба пабудаваць. «Лішніх аграгарадкоў быць не павінна», — сказаў ён. Агульная колькасьць аграгарадкоў можа быць зьменшана, але самі яны павінны быць узбуены. Ён таксама перасьцярог ад неабдуманых узбуеньняў, якое можа прывесці да страты сельгасвытворчасьці. На думку А.Лукашэнка, практыка паказвае, што найбольш эфэктыўнай формай арганізацыі вытворчасьці зьяўляецца стварэньне буйнатаварных гаспадарак з тэрыторыяй ральлі 9—12 тыс. га».

Цікава, што без аніякіх тлумачэньняў быў перанесены традыцыйны зварот А.Лукашэнка да нацыянальнага сходу краіны, які раней быў прызначаны і аансаваны якраз на 22 красавіка. Найхутчэй што, гэта было зроблена, каб унікнуць у замежных СМІ паралеляў з працэсам 14-ці, што сканчаўся таксама 22-га.

Мікола Бугай

Выпрабаваньне Мілінкевіча на вытрымку

Улады ўсяляк перашкаджаюць сустрэчам Мілінкевіча зь людзьмі ў рэгіёнах.

Ноччу 19 красавіка на падворку прыватнага дому Аляксандра Мілінкевіча ў вёсцы Бершты, што пад Горадняй, невядомыя прабілі ўсе колы чатырох аўтамабіляў, што там стаялі, не пашкадавалі і машыну суседа. Акрамя таго, адзін з аўтамабіляў, быў заліты зьлёнай фарбай.

На месцы здарэньня засталіся сьляды берацаў.

Аляксандр Мілінкевіч назваў гэтыя дзеянні «праявай бяссьільнай злобы».

17 красавіка Мілінкевіч наведваў Пінск і заначаваў там. Дык невядомыя прабілі восем дзірак у колах машыны, у выніку Мілінкевіч на дзеве гадзіны спазьніўся на прызначаную сустрэчу зь людзьмі ў Слоніме. У часе начоўкі ў горадзе Агінскіх аўтамабіль аблілі чырвонай фарбай.

На 19-га былі прызначаны яго-

ныя сустрэчы ў Мастах і Горадні. Калі лідэр Руху «За Свабоду» такі дабраўся зь Берштаў у Масты, яго настойліва запрасілі ў РУУС. Затрымалі таксама дэпутата Мастоўскага райсавету Змітра Кухля і актывіста Язэпа Палубятку.

Калі з Мастоў Мілінкевіч з папалечнікамі ўрэшце накіраваўся на сустрэчу ў Горадню, недалёка ад гораду іх затрымалі супрацоўнікі ДАІ з абвінавачваньнем, што іх машына нібыта крадзеная. Завезьлі ў РУУС Гарадзенскага раёну і дапыталі... па крмінальнай справе па факце крадзяжу залатых вырабаў і ружжа 20 лютага ў вёсцы Каробчыцы.

Пасля разьбіральніцтва лідэра Руху «За Свабоду» і ягоных папалечнікаў адпусьцілі, але сустрэча была сарваная.

МБ

Лябедзька: ключавыя прапановы

Анатоль Лябедзька прапануе дэмакратычным сілам у 2008 і 2010 гадах дзейнічаць па той жа схеме, што і ў 2004 ці 2006-м. Камэнтар рэдакцыі.

«Старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) Анатоль Лябедзька прапануе нацыянальным лідэрам узначаліць адзіны сьпіс кандыдатаў

Аб'яднаных дэмакратычных сіл (АДС) на парламенцкіх выбарах 2008 г. Пра гэта ён сказаў 20 красавіка на XI зьездзе АГП.

«Неабходна, каб Аляксандар Казулін, Аляксандр Мілінкевіч, Мікалай Статкевіч, Станіслаў Шушкевіч пэрсанальна заявілі пра сваё жаданьне ўзначаліць адзіны сьпіс, — зазначыў палітык. — Яны павінны ўзяць пад асабістую адказнасьць адну з акругаў Менску. Менавіта адсюль павінны пайсьці перамены па ўсёй краіне».

А.Лябедзька акцэнтаваў увагу на А.Казуліну, які, як вядома, адбывае пакараньне ў папраўчай калёніі». Калі ён заявіць пра жаданьне вылучацца ў дэпутаты з турмы, то яго, вядома, не зарэгіструюць. Але людзі павінны ведаць, што ён гатовы павесці іх за сабою. Апрача таго, замест яго можа вылучацца яго дачка», — лічыць лідэр АГП.

Паводле словаў А.Лябедзькі, прадстаўнікі АГП гатовы вылучацца па пяці акругах Менску. «Калі знойдуцца нацыянальныя лідэры, гатовыя вылучыцца па Менску, нашы кандыдаты з адзінага сьпісу саступяць ім свае акругі», — сказаў ён.

Палітык таксама лічыць важным пачаць перамовы аб адзіным кандыдату ад дэміслаў на прэзыдэнцкіх выбарах 2011 г. А.Лябедзька пэўны, што ўжо цяпер неабходна рыхтаваць стратэгію дзеяньняў дэмакратычных сіл падчас прэзыдэнцкай кампаніі, распрацоўваць правілы вылучэньня адзінага кандыдата.

Апрача таго, ён прапанаваў правесці летам чарговы Кангрэс

дэмакратычных сіл. «Датай яго правядзеньня можа быць 27 ліпеня. Кангрэс можна правесці адкрытым, сьвяточным, каб кожны грамадзянін мог прыйсьці туды і пачуць, што зрабілі дэміслы на працягу апошняга году», — лічыць лідэр АГП.

Гэта паведамляе агенцтва БелаПАН.

Прапановы А.Лябедзькі канкрэтныя і ясныя.

Стары-новы лідэра АГП знайшоў фармулёўку для свайго суперніка ад 2005 г. Мілінкевіча — нацыянальны лідэр, пры гэтым паставіўшы Мілінкевіча, каторы застаецца самым пазнавальным дзеячом апазыцыі, у адзін шэраг зь першым кіраўніком РБ і двума палітвязьнямі, «дзеіны» зь якіх мае амбіцыю з нацыянальнага стаць агульнанацыянальным.

Кідаецца ў вочы, што А.Лябедзька прапануе дэмакратычным сілам дзейнічаць гэтаксама як яны тое рабілі ў 2004 ці 2006 гадах. Г.зн., дзейнічаць па правілах, па якіх апазыцыя дзейнічала ў напаўаўтарытарных краінах, як Украіна, Сэрбія ці Зымбабвэ (і ўрэшце дабіралася ў іх посьпеху). Удзельнічаць у выбарах, хай і на няроўных умовах. Ствараць і захоўваць кааліцыю і вылучаць кандыдатаў. Вылучаць адзінага кандыдата на прэзыдэнцкія выбары, пакуль яны праводзяцца, пакуль апазыцыйнага кандыдата рэгіструюць, і весьці прэзыдэнцкую кампанію, робячы выгляд, што ў краіне вядзецца кампанія, нават у сытуацыі, калі ў тваёй машыне штоноч прабіваюць колы, а сустрэчы з выбарцамі разглядаюцца як несанкцыяваныя мітынгі. Лябедзька перакананы, што нават паралізаваная кампанія лепшая, чым байкот на кухнях, і будзе разлік на тым, што ўлады некалі ў нейкі ж камень ды спатыкнуцца калісьці.

Палітычныя ўмовы ў Беларусі не ідуць у параўнаньне з украінскімі-2004, вэнэсуэльскімі-2007 і нават зімбавійскімі-2008, бо ў Беларусі няма нават у аслабленым выглядзе

ніводнай незалежнай галіны ўлады. Не засталася ніводнага легальнага агульнадаступнага СМІ, якое б адлюстроўвала б пазыцыю апазыцыі. Падлік галасоў праводзіцца келейна, а тых, хто падлічвае, прызначае фактычна адзін з кандыдатаў. Ён жа за дзяржаўны кошт утрымлівае сваіх прапагандыстаў. Больш за тое, ягоная ідэалёгія абвешчаная дзяржаўнай, а ўсе, хто супраць яго, атрымалі статус «антыдзяржаўных сілаў». Для замацаваньня такой сытуацыі без ваганьняў ужываецца сіла, у выніку на момант мінулых выбараў за кратамі сядзелі ўсё кіраўніцтва штабоў і штабікаў апазыцыйнага кандыдата — што не зашкодзіла, праўда, адбыцца Плошчы.

Што вынікае з схемы Лябедзькі? Што пры такіх акалічнасьцях апазыцыя ўсё ж гатовая пайсьці на выбары-2010 па схеме выбараў-2006, што адзіны кандыдат мусіць вызначацца шляхам «перамоваў», — маюцца на ўвазе, бадай, міжпартыйныя перамовы.

Лідэрам апазыцыі-2010, калі трымацца гэтай схемы, ня мае права стаць Казулін, бо ня мае права балытавацца, згодна з вынікамі суду, і маюць зьнікомыя шанцы стаць нейкія новыя лідэры. Шанцы маюць Мілінкевіч, сам Лябедзька і вечна трэці Калякін з ПКБ.

Імаверна, Лябедзька прапануе апазыцыі паўтор сцэнару 2004—06, бо мяркуе, што яна ня мае дастаткова рэсурсу, волі і прасторы для манэўру, каб зрэалізаваць нейкі іншы сцэнар.

Якія іншыя прапановы, іншыя стратэгіі? На гэтае пытаньне павінны прагучаць такія ж ясныя адказы, як Лябедзькаў. Добра было б, каб іншыя партыі і грамадзкія сілы, што атаясамляюць сябе з апазыцыяй і альтэрнатывай, ня бавіліся з фармуляваньнем іх, калі хочуць каб іхныя прапановы ўсур'ёз абмяркоўваліся. Тым больш што наступныя выбары прыпадаюць такі скарэй на канец 2010, а не 2011 г.

Апошні артыкул міністра

Праця са старонкі 2.

Паводле Русака, Захад арыентаваны на развіцццё мясной жывёлагадоўлі, свіна- і птушкагадоўлі. Сённяшняя колькасць малочнага статку ў Беларусі патрабуе скарачэння амаль утвая, а няк не павелічэння. Неабходна скіраваць рэсурсы на паляпшэнне

Леанід Русак.

яксьці кармоў, дзеля чаго трэба абнавіць парк нарыхтоўчай тэхнікі і перагледзець саму тэхналогію нарыхтоўкі. Тлумачачы невысокі сабекошт малочнай прадукцыі, Русак нагадаў, што гэта дасягаецца такімі недапушчальнымі спосабамі, як звышэксплоатацыя людзей — нізкія заробкі даярак (250—300 тыс. руб. у месяц) ды прымітыўныя ўмовы працы на 40% фэрмаў, дзе ўсё яшчэ дояць у вёдры і няма механізацыі, і звышэксплоатацыя рэсурсаў — амаль 100-працэнтная амартызацыя фэрмаў, збудаваных 30—40 гадоў таму.

Леанід Русак агучыў пытанне і экспарту прадукцыі. Паводле яго словаў, экспарт ялавічыны прыносіць страты, не дае прыбытку і рэалізацыя на экс-

БЕЛТА

Сямён Шапіра.

парт свініны, птушкі і яек. Дзяржпадтрымка экспарту летась склала амаль мільярд даляраў ЗША. «Мы даціруем замежных імпартэраў», наўпрост напісаў міністар — замежных, гэта значыць, расейскіх, бо асноўны спажывец нашай сель-

гаспрадукцыі — на ўсходзе.

Нагадаў і пра экалагічны аспект — зьбядненне глебы.

Пры канцы артыкула міністар замахнуўся на сьвятое: «Імаверна, у найбліжэйшы час стэцыялістам, навукоўцам неабходна скрупулёзна падлічыць, колькі трэба быдла малочнага кірунку, колькі — мяснова, колькі неабходна малака, ялавічыны. Праўда, пры гэтым давадзецца пагрэбаваць такім прагнозным паказчыкам, як рост вытворчасці валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі».

На пасадзе Русака змяніў гендзірэктар ААТ «Агракамбінат «Дзяржынскі» Сямён Шапіра, які з 1999 па 2004 г. узначальваў галоўнае ўпраўленне, а затым дэпартамент эканомікі Мінсельгасхарчу. У сярэдзіне 1990-х Шапіра ўваходзіў у кіраўніцтва Аб'яднанай грамадзянскай партыі.

Сямён Печанко

Кантраляваная прыватызацыя

Чарговы дэкрэт Лукашэнкі здымае значную частку абмежаванняў.

А.Лукашэнка падпісаў Дэкрэт №7 «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Дэкрэт прэзідэнта РБ ад 20 сакавіка 1998 г. №3». Урад і мясцовыя саветы дэпутатаў зацвердзяць трохгадовы плян прыватызацыі: цягам 2008 г. здымуць абмежаваньне на продаж акцыяў прадпрыемстваў з дзярждолай звыш 75%, у 2009 г. прададуць прадпрыемствы з удзелам дзяржавы звыш 50%, а пачынаючы з 2011 г. здымуць усе абмежаванні. Паступова даз-

ляць перапродаж акцыяў беларускіх кампаніяў, атрыманых беларусамі ў часе ваўчарнай прыватызацыі. Першыя два этапы не датычаць аб'ектаў, што «забяспечваюць функцыянаваньне стратэгічна значных галінаў». Сьпіс прадпрыемстваў, што падлягаюць прыватызацыі зацвярджаецца прэзідэнтам, а сам дэкрэт утрымлівае досыць мэханізмаў імгненнага спынення прыватызацыі.

Расейскі «КоммерсантЪ» зьвязвае

зьяўленьне новага дэкрэту з жаданьнем Лукашэнкі захаваць стабільнасьць беларускай эканомікі. Газэта падае словы беларускага эканаміста Яраслава Раманчука пра тое, што ў прыватызацыйныя сьпісы пакуль не патрапяць толькі «Нафтан», «Беларуськалій», «Белтэлекам», Жлобінскі мэталюргічны.

Варта нагадаць, што ў сакавіку 2008 г. у Беларусі была адмененая «залатая акцыя» — асаблівае права дзяржавы на ўдзел у кіраванні гаспадарчымі таварыствамі. Зроблена гэта было дзеля паляпшэння інвэстыцыйнага клімату і дасягненьня ў 2008 г. прагнозных параметраў эканамічнага росту.

СП

СЬЦІСЛА

Дамовіліся з кітайцамі

Беларуская калійная кампанія дамовілася з кітайскімі кампаніямі Sinochem і CNAMPGC пра павышэньне цаны на сваю прадукцыю на \$400/т. На пачатку году ў Кітай калійныя ўгнаеньні завозіліся па цане \$250/т. Рост цаны выкліканы як падзеньнем даляра, так і вялікім попытам на рынку праз росту цэнаў сельгаспрадукцыі. Доля БКК на кітайскім рынку складае каля 40%.

Эўра падрас, заробкі зьменшыліся

Курс эўра перакрочыў чарговы бар'ер у 3,5 тысячы. Гэта прывяло да таго, што ў эўравым вызначэньні сярэдня заробак беларуса скараціўся на 17 эўра (паводле Нацбанку). Тым часам, цэны на шматлікія тавары і паслугі прывязаныя менавіта да эўрапейскай валюты, а заробак па-ранейшаму налічваецца паводле курсу даляра. У выпіку, беларусы

сталі аддаваць перавагу эўра — упершыню за некалькі год зафіксаваны своеасаблівы рэкорд: за першыя тры месяцы году грамадзяне краіны прадалі банкам замежнай валюты на \$170 млн больш, чым набылі.

На соткі — за 50 адсоткаў

Людзі пэнсійнага веку атрымалі 50-адсоткавую скідку на паездкі ў прыгарадным транспарце на

час масавага дачнага сэзону: ад 1 траўня да 1 кастрычніка. Пры гэтым ня ўводзіцца ніякага асаблівага мэханізму набыцця праязных білетаў: іх можна будзе купіць у месцах продажу праязных дакумэнтаў пры прад'яўленьні пэнсійных пасьведчаньняў.

СП; паводле «Белорусы и рынок», «Комсомольская правда в Белоруссии»

Чарговы скандал з удзелам ДАІ

Гэтым разам міжнародны.

Ураджэнец Санкт-Пецярбургу Сяргей Астроўскі свой візыт у Беларусь запамятае на ўсё жыццё. У сваім блогу расеец апісвае выпадак, што здарыўся зь ім 13 красавіка ў Менску. Паводле Сяргея, яго аўто спыніў супрацоўнік ДАІ, які паведаміў пра перавышэнне хуткасці і запрасіў прайсці ў аўто. Там, як піша Астроўскі, яму пачалі намякаць на неабходнасць даць хабар. Пасля адмовы і абяцання напісаць у пратаколе пра вымаганне грошай, яго нібыта пачалі зьбіваць.

У выніку, абвінавацілі

яго ў нападзе на супрацоўнікаў міліцыі і адвезлі ў пастарунак. Потым была праверка на наяўнасць алькаголю ў крыві, якая нічога ня выявіла, адмова мэдыкаў

Судзіла расейца небезьвязомай судзьдзя Тацяна Паўлючук.

Цяпер справай Астроўскага займаецца Ўнутраная служба бяспекі МУС. Сам ён рыхтуецца

Зьявіліся доказы, адваротныя сцверджаньням Астроўскага: малады чалавек часта дыскутуе са сваімі апанэнтамі агрэсіўна і з выкарыстаньнем ненарматыўнай лексыкі.

зьяняць пабоі і ноч на Акрэсьціна. У судзе Цэнтральнага раёну, дзе Сяргею Астроўскаму далі штраф памерам 3 базавыя велічыні за нецэнзурную лаянку, сьведкамі якой сталі супрацоўнікі ДАІ.

да суду з супрацоўнікамі ДАІ. Тыя, у сваю чаргу, заявілі, што ў момант затрыманьня расеец паводзіў сябе неадэкватна, казаў пра свае высокія сувязі і пагражаў праблемамі.

Гісторыя расейца, на тле сьвежых скандалаў, зьвязаных з ДАІ, была хутка падхопленая прэсай. Падключыліся таксама інтэрнаўты. У сваім запісе, прысьвечаным менскай прыгодзе, С.Астроўскі называе сябе інтэлігентам і кажа, што мацюкаецца выключна рэдка. Аднак у сеціве зьявіліся доказы, адваротныя гэтым сцверджаньням: малады чалавек часта дыскутуе са сваімі апанэнтамі агрэсіўна і з выкарыстаньнем ненарматыўнай лексыкі. Да ўсяго ён неаднойчы апісваў сытуацыі, калі меў праблемы з расейскімі ДАІшнікамі.

Сямён Печанко

Дуж-Душэўскага запісалі ў БНФ

Гэта вынікае зь ліста начальніка аддзелу ЖКГ Глыбоцкага райвыканкаму Юр'я Сямёньнікава, адрасаванага глыбоцкаму краязнаўцу і журналісту Ўладзімеру Скрабатуну.

Шыльду ў гонар Клаўдзія Дуж-Душэўскага на доме №22 на вуліцы М.Горкага са згоды гаспадароў дому размясьцілі мясцовыя краязнаўцы. Аўтарам партрэтнай выявы Клаўдзія Дуж-Душэўскага выступіў мастак Аляксандар Мядзелец. На дошцы быў надпіс: «Тут у 1891 годзе нарадзіўся Клаўдзі Дуж-Душэўскі — палітык, асьветнік, дойдзі».

Мэмарыяльную дошку рабілі на дабрачынныя ахвяраваньні глыбоцкіх сяброў партыі БНФ. Праз тры дні, акурат на 25 Сакавіка, шыльду на загад начальніка аддзелу ЖКГ Глыбоцка-

га райвыканкаму Юр'я Сямёньнікава зьянілі — «не паложана», бо не было звароту ў гарвыканкам па давол.

15 красавіка глыбоцкі краязнаўца і журналіст

Клаўдзі Душэўскі (Дуж-Душэўскі) (1891, Глыбокае — 1959)

беларускі палітычны дзеяч, мастак і архітэктар. Аўтар сымболікі БНР, аўтар праектаў шэрагу цэркваў і касцёлаў.

Ўладзімер Скрабатун атрымаў ад начальніка аддзелу ЖКГ ліст аб разглядзе матэрыялаў праверкі Глыбоцкага РУУС па факце вывешваньня шыльды ў гонар Дуж-Душэўскага. Сп.Скрабатуну паведамілі, што ім парушана заканадаўства — шыльда вывешаная самавольна. Краязнаўцу папярэдзілі пра адказнасць за паўторнае парушэнне закону.

«Пэрлінай» чыноўніцкага ліста стаў наступны сказ: «У аддзел жыллёва-камунальнай гаспадаркі Глыбоцкага райвыканкаму наступілі матэрыялы праверкі Глыбоцкага РУУС аб тым, што на сьцяне дома №22 па вул.М.Горкага ў г.Глыбокае была ўсталяваная мэмарыяльная дошка ў гонар Клаўдзія Дуж-Душэўскага (дзеяча БНФ)».

СП

СЬЦІСЛА

Больш за 2,7 млн інтэрнаўтаў

Інтэрнэт-карыстальнікаў у Беларусі ўжо больш за 2,7 млн. Пра гэта паведаміў міністар сувязі й інфарматызацыі Мікалай Панцялей. Як праінфармаваў міністар, у Беларусі абанэнтамі сотавай сувязі сталі больш за 7 млн чалавек. Забясьпечана пакрыцьцё 89% тэрыторыі краіны, дзе жыве больш чым 97% насельніцтва.

Візы для беларусаў не патаньнеюць

Прадстаўнік Эўракамісіі заявіў, што пакуль не плянуецца памяншаць кошты шэнгенскіх візаў для Беларусі. У кулюарах чыноўнікі прызнаюць, што галоўная прычына гэтага — варожасьць беларускіх уладаў да эўрапейскіх ідэалаў.

МБ

У Дразне ўсталявалі крыж памяці

19 красавіка ў вёсцы Дразна Старадароскага раёну адбылася цырымонія адкрыцця мэмарыяльнага крыжа ў памяць аб мірных жыхарах, знішчаных партызанамі ў 1943 г. А праз чатыры дні разбурылі.

Шасціканцовы крыж святой Эўфрасініі Полацкай, заступніцы Беларусі, усталяваны ля каталіцкіх могілак вёскі, частка якой была спаленая, а многія жыхары забітыя або спаленыя партызанамі ў сваіх дамах.

Знак устаноўлены з ініцыятывы мэмарыяльнай сэкцыі грамадзкага аб'яднання «Беларускае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры» пры падтрымцы моладзевых дэмакратычных арганізацый і прадстаўнікоў прадпрыемальніцкага руху.

15 красавіка 1943 г. партызаны спалілі ў вёсцы Дразна 37 дамоў, забілі 25 мірных жыхароў, у тым ліку 15 жанчын і дзяцей. Імёны загінулых пералічаныя на мэмарыяльнай таблічцы, прымацаванай да крыжа.

У адкрыцці знака ўдзельнічалі больш за 30 чалавек, у тым ліку жыхары вёскі і сьведкі трагедыі. Перад пачаткам устаноўкі крыжа да могілак пад'ехалі прадстаўнікі мясцовай

улады, спэцслужбаў, міліцыі, ідэалягічнага аддзелу Старадароскага раёнвыканкаму, якія спрабавалі перашкодзіць усталяваньню знака. Аднак цырымонія ўсё ж адбылася.

Драўляны крыж вышынёй 3,5 мэтры ўяўляе зь сябе ў сем разоў павялічаную копію крыжа святой Эўфрасініі Полацкай. Малобен і асьвячэнне знака правёў праваслаўны святар айцец Леанід (Акаловіч), які ўшанаваў ня толькі памяць загінулых у гэтай трагедыі, але і мясцовых жыхароў, рэпрэсаваных у гады сталінскага тэрору.

Як расказаў сьведка трагедыі, мянчук Мікалай Пятроўскі, на яго вачах былі забітыя яго 43-гадовая маці, 16-гадовы брат і 21-гадовая сястра. Паводле яго словаў, «партызаны 2-й Менскай партызанскай брыгады, якія ўчынілі гэтае злачынства», у сваіх данясеннях паведамілі аб тым, што знішчылі 217 паліцаў з 400, якія нібыта служылі ў гарнізоне ў вёсцы Дразна. У рэальнасці ж партызаны знішчылі толькі аднаго паліца, а таксама 25 мірных жыхароў і іх дамы. М.Пятроўскі таксама ўспомніў загад, які, паводле яго словаў, аддаў камандзір брыгады партызан Іванов — «расстраляць як

мага больш членаў сем'яў паліцаў». На самай справе такім чынам знішчалі мірных жыхароў.

Пасьля адкрыцця знака ўдзельнікі цырымоніі наведлі мясцовыя могілкі, на якіх пахаваныя ахвяры трагедыі, і ўшанавалі іх памяць.

Крыж пастаяў чатыры дні: 23 красавіка невядомыя зламалі яго. У той самы дзень за несанкцыянаванае ўсталяваньне крыжа на 15 сутак падзілі Вячаслава Сіўчыка.

Паводле **БелаПАН**

Пасол Латушка ўшанаваў памяць Касьцюшкі

19 красавіка ў Варшаве прайшлі традыцыйныя мерапрыемствы, прысьвечаныя 214-ай гадавіне касцюшкаўскага паўстання, арганізаваныя Польскім фондам імя Т.Касьцюшкі і Таварыствам пабудовы помніка Касьцюшкі ў Варшаве.

Адбылася ўрачыстая служба ў палявым касцёле Войска Польскага і ўскладанне кветак да ськрыні з сэрцам Тадэвуша Касьцюшкі ў Каралеўскім замку ў Варшаве, а таксама інсэрнізацыя паўстання ў выкананьні вясенна-гістарычных клябаў з Польшчы.

Ва ўскладаньні кветак да

ськрыні з сэрцам Касьцюшкі ў Малахітавай зале Каралеўскага замку, разам з прадстаўнікамі Канцылярыі прэзідэнта Польшчы, Міністэрства абароны Польшчы, мэры Варшавы, узялі ўдзел Пасол Беларусі Павал Латушка і прадстаўнікі Берасьцейскага аблвыканкаму.

Паводле прэс-службы Пасольства Беларусі ў Польшчы

Мітрапаліт Кандрусевіч асуджае Радзю Эўропы

Арцыбіскуп Тадэвуш Кандрусевіч рашуча асудзіў рэзалюцыю Парлямэнцкай асамблеі Савету Эўропы (ПАСЭ) ад 16 красавіка аб поўнай легалізацыі абортаў.

Падчас казані, якая адбылася 21 красавіка ў менскай Катэдры, арцыбіскуп назваў рэзалюцыю ПАСЭ «амаральнай і антыгуманнай».

«Эўрапейскія парлямэнтарыі кажуць, што ўсё гэта робіцца для захаваньня правоў чалавека. На самай справе прынятая рэзалюцыя — гэта права на бяспраўе ў адносінах да ненароджаных дзяцей», — адначыў мітрапаліт.

Арцыбіскуп нагадаў, што паводле кананічнага права Каталіцкага касцёлу аборт у любым выпадку зьяўляецца цяжкім грахам, наступствамі якога будучы касцёльныя кары.

Паводле **БелаПАН**

Пургурыйдэс прапісаў палітычнае вэгетарыянства

Піша Аляксандар Класкоўскі.

Прынятая ўвечары 15 красавіка рэзалюцыя Парлямэнцкай асамблеі Рады Эўропы заклікае Менск неадкладна ўвесці мараторый на сьмяротнае пакараньне і скасаваць артыкул 193-1 Крымінальнага кодэксу. Той самы, паводле якога сядзелі, у прыватнасці, сябры «Партнэрства» і Зьміцер Дашкевіч (дзейнасьць ад імя незарэгістраванай арганізацыі). Дарэчы, гэта адзін з так званых «антырэвалюцыйных артыкулаў», прэзэнтаваных некалі палаче генэралам Сухарэнкам («...але справа яго жыць»).

Чарговы даклад Пургурыйдэса выбівае глебу з-пад сьцьверджаньняў беларускага кіраўніцтва, што ў нас, маўляў, няма палітзьявольных, а толькі крымінальныхкі. Але само прозьвішча няўрымсьлівага дэпутата-кіпрыэта для тутэйшага высокага начальства — бы чырвоная ануча. Яшчэ ў 2004 годзе Аляксандар Лукашэнка абуралася: маўляў, мы да яго па-людзку, пусьцілі ў краіну і ўсё такое, а ён потым у душу напляваў (маецца на ўвазе даклад пра «гучныя зьнікненьні»). Цяпер Пургурыйдэс мусіць вывучаць беларускае пытаньне завочна. Зрэшты, і новы

стэндакладчык ПАРЭ па Беларусі Андрэа Рыгоні, які спрабуе ампліа «добрага следчага» і перад якім яшчэ не апуськаюць шлягбаўм на нашай мяжы, пагоды ў гэтым пытаньні не зрабіў і наўрад ці зробіць.

Увогуле рэкамэндацыі ПАРЭ (зрэшты, як і іншых эўрапейскіх інстытуцыяў), датычныя зьмякчэньня нашага палітычнага клімату, нагадваюць прапісваньне вэгетарыянскай дыеты галоўнаму антыгерою казкі пра трох парсючкоў. Прырода рэжыму такая, што ён паводле вызначэньня будзе паляваць на любую ўнутрыпалітычную альтэрнатыву. Гаворка хіба што пра ступень брутальнасьці.

І тут варта прыкінуць, ці надта зацікаўленья беларускія кіроўныя вярхі шчыраваць дзеля Рады Эўропы. Гэта ж не Эўрасаюз, стасункі зь якім важныя ўжо таму, што мы моцна зьнітанаваны эканамічнымі інтарэсамі, а нейкая аморфная інстытуцыя, занятая пераважна «эфэмэрнымі» пытаньнямі правоў чалавека. Так што пытаньне для Менску хіба што іміджвае, але калі гаворка ідзе пра мэтады ўтрыманьня ўлады, то «імідж — нішто...»

Звыш таго, калі наша краіна трапіць у Радэ Эўропы, то грамадзяне атрымаюць

магчымасьць скардзіцца на дзяржаўнае свавольства ў страсбурскі суд, так што тутэйшае начальства замучыцца пылі глытаць... Яму гэта трэба?

Ёсьць і такі пікантны нюанс: калі статус беларускага парлямэнту ў ПАРЭ адновяць, то айчынныя дэпутаты пачнуць рэгулярна гойсаць па тых Страсбурах, а прэзыдэнт жа застанецца неўязным! Дзе справядлівасьць, га?

Зрэшты, мараторый на сьмяротнае пакараньне можа быць акурат найменшай саступкай з гледзішча афіцыйнага Менску. Ці выпадкова пасланьне Рыгоні на гэтую тэму зьявілася днямі ў «Народнай газеце»?

Пры гэтым мараторый прапаганда можа падаць як вялікую ахвяру, гіганцкі крок насустрач Эўропе. Нагадаю: болей за 80% насельніцтва на рэфэрэндуме 1996 году выказаліся супраць скасаваньня «вышкі». Думаю, што акурат у гэтым пытаньні афіцыйныя лічбы адэкватныя. І на сёньня расклад меркаваньняў наўрад ці карэнным чынам зьмяніўся. Дык вось, у выпадку ўвядзеньня мараторыю Менск выцісьне максымум піяру. Маўляў, дзеля вас, гуманістаў чортавых, мы пайшлі нават супраць плыні грамадзкае думкі! Так што прымайце хутчэй у сваё буржуінства.

Злавесны знак усім сілавікам

Ужо на наступны дзень пасья «Працэсу чатырнаццаці» судзьдзя Маскоўскага раёну сталіцы Ўладзімер Аўдзеенка асудзіў на 2, 5 году каленіі віцебскага прадпрымальніка Сяргея Парсюкевіча.

Працэс заняў два дні. Прысуд быў вынесены 23 красавіка ў 19.40. У Аўдзеенка пастанавіў, што віна Парсюкевіча ў зьбіцьці ахоўніка ізалятара на Акрэсьціна даказаная, і вызначыў кару: зьявольнае ў каленіі агульнага рэжыму і спагнаньне 1100000 руб. маральнай кампэнсацыі.

Парсюкевіч казаў, што гэта «пацярпелы», міліцыянт Дулуб, біў яго ў твар, душыў. Вязьні Акрэсьціна 21 студзеня чулі вусьцішны крык Парсюкевіча, які прасіў дапамогі. Прадпрымальніку не дазволілі зьяць пабоі, ён зрабіў гэта пасья выхаду з ізалятара, праз тыдзень, але і тады дактары зафіксавалі шматлікія траўмы на твары, шыі, вушах, руках.

Сам маёр міліцыі ў адстаўцы, С.Парсюкевіч пакляўся здароўем і жыцьцём сваіх родных, што нікога не зьбіваў. «Я, як афіцэр спачатку бараніў свой гонар, а пасья — жыцьцём», — сказаў палітвязень.

Ужо пасья вынясення прысуду ён зьярнуўся да ўсіх прысутных у залі са залі са словамі: «Не пакідайце мяне тут».

Цалкам рэпартаж з суду чытайце ў наступным нумары «НН».

Зьміцер Панкавец

Караць нельга памілаваць

Андрэа Рыгоні ад імя ўсёй Эўропы ўгаворвае афіцыйны Менск увесці мараторый на сьмяротнае пакараньне. Піша Віталь Тарас.

Эўрапейскія чыноўнікі, відаць, кепска арыентаваны ў найноўшай гісторыі Рэспублікі Беларусь. Яны ня ведаюць, што ня толькі ўся цяперашняя сыстэма ўлады ў РБ, але таксама інстытуцыя пакараньня сьмерцю былі падтрыманыя большасцю на рэфэрэндуме 1996 году.

Калі Данія і Францыя на рэфэрэндумах выказаліся супраць Эўрапейскай канстытуцыі, гэты дакумэнт давалася моцна перапрацаваць і нават адмовіцца ад тэрміну... «канстытуцыя».

Але іронія тут не да месца.

У чым «фішка»

Ёсьць рэчы, якія ня можна давесці. Нельга давесці чалавеку, што ёсьць Бог, калі гэты чалавек атэіст. Нельга давесці, што бел-чырвона-белы сьцяг, «Пагоня» і Дзень Волі ёсьць нацыянальнымі сьвятынямі, і таму іх немагчыма скасаваць ані ўказам, ані плебісцытам. Бо кожны можа атрымаць ад дзяржавы за гэтыя сымбалі дручком па галаве. Нікога не пераканаеш, што жыцьцё чужога чалавека ёсьць абсалютнай каштоўнасьцю (менавіта чужое, а не сваё — у гэтым, як кажуць, фішка), бо дзяржава з нашага маўклівага дазволу мае права караць людзей сьмерцю. То бок у нашай гіерархіі каштоўнасьцяў яна стаіць вышэй за Бога.

Амаль кожны дзень мы бачым на экранах тэлевізараў забойствы і катаваньні. І ня толькі недзе ў Іраку або ў Дарфуры. Тэлеканалы (у тым ліку беларускія) у самы лепшы для праглядаў час паведамляюць пра рознага роду маньякаў «айчыннай вытворчасці». Тэлебачаньне абсмоктвае з усіх бакоў біяграфіі гэтых маньякаў і спосабы, якімі тыя ўмярцьвялі сваіх ахвяраў — жанчын, падлеткаў, маленькіх дзяцей. Публіка жахаецца і крычыць: «укрыжуй яго!» — то бок забойцу.

Ня толькі сваякі ахвяры, усё грамадства прагне сьвятой помсты.

Між тым, мала хто з нармальных людзей здольны ўласнымі рукамі стрэліць асуджанаму на сьмерць у патыліцу...

Паводле былога начальніка СІЗА на Валадарскага, які загадваў «выкананьнем сьмяротных прысудаў», Алега Алкаева, менавіта такім спосабам забіваюць асуджаных у Беларусі. Значыць, дзяржава ўтрымлівае на службе забойцаў, плаціць ім зарплату, пэнсію. Значыць, забойства, здзейсьненае імя дзяржавы, ужо ня ёсьць зьлчынствам, а ўсяго толькі выкананьнем прафэсійнага абавязку? А ў чым вінаватая сваякі зьлчынцаў, іх дзеці, якім не дазваляюць забраць парэшткі расстралянага, не дазваляюць уведаць нават, дзе яны пахаваныя? За што іх караюць? Можна быць, як і стрэл у патыліцу, гэта таксама традыцыя часоў НКВД, калі сын за бацьку адказваў жыцьцём ці свабодай?

Чого нам саромецца?

Але шырокай публіцы, то бок нам з вамі, ведаць і думаць пра ўсё гэта нецікава.

Нам лёгка і амаль што прыемна чытаць пра мільёны забітых у гітлераўскіх канцлягерах альбо пра мільёны ахвяраў сталінскага ГУЛАГу, бо гэта — статыстыка. І ні ў кога не хапае фантазіі паставіць сабе на месца хоць адной ахвяры. Альбо ката.

У Кітаі, які займае першае месца паводле колькасці сьмяротных пакараньняў у сьвеце, да нядаўняга часу праводзілі паказальныя расстрэлы карупцыянераў — на стадыёнах, у прысутнасьці публікі, ды яшчэ з трансляцыяй у этэр. Невядома, ці зьменшылася ад гэтага карупцыя ў краіне, але падобныя шоу апошнім часам там больш не практыкуюцца. Мабыць, у сувязі з маючай адбыцца ў Пэкіне Алімпіядай-2008.

У Беларусі пра пакараньне сьмерцю ўвогуле лічаць за лепшае не гаварыць. Маньякаў у судзе паказваць можна, апісваць іх зьлчынствы можна, агучваць ці публікаваць прысуды можна, а вось казаць пра само сьмяротнае пакараньне — не. Яны выконваюцца, кажучы кампутарнай мовай, паводле ўмаўчання. Дзяржава як бы саромеецца чагосьці. Хаця чаго ёй саромецца, калі грамадзкая думка (ці грамадзкія інстынкты) у дадзеным пытаньні на яе баку? І так яшчэ доўга, відаць, будзе.

Ёсьць і іншы бок справы. Які дачыненьня да маралі ня мае і які называецца «палітыкай». Пасля таго, як усе спробы

Эўрасаюзу прымусяць улады РБ вызваліць палітзьявольных ці нейкім іншым чынам прадэманстраваць лібэралізацыю рэжыму скончыліся марна, эўрапейскія палітыкі вырашылі зайсьці зь іншага боку. Што калі ўгаварыць афіцыйны Менск абвясціць мараторый на сьмяротнае пакараньне?

Не палітыкай адзінай

Падмуркаў цяперашняга рэжыму гэта не закранае. У Расеі, напрыклад, мараторый ніякім чынам не перашкодзіў зьортваньню дэмакратыі ці ўжываньню рэпрэсіяў супраць няўгодных (справа Хадаркоўскага і інш.) А Захад у такім выпадку мог бы загісаць сабе на рахунак тактычную перамогу ды абвясціць, што Беларусь устала на «эўрапейскі шлях». А значыць, і санкцыі будуць не патрэбныя, можна далей весці дыялёг з рэжымам... Так разважаюць многія ў Беларусі, у тым ліку і ў асяродку апазыцыйных журналістаў.

Што тут можна сказаць? Падставы апасацца магчымых палітычных спэкуляцыяў, на жаль, даюць абодва бакі — і афіцыйны Менск, і Страсбур з Брусэлем.

Але чамусьці падаецца, што і ў гэтым пытаньні, як і ў шмат якіх іншых «цывілізацыйных» пытаньнях, наўрад ці магчымы кампраміс Лукашэнкі з Эўропай. (Пра ЗША паводле зразумелых прычынаў можна тут ня згадваць). Права караць сьмерцю ёсьць для сёньняшняга рэжыму адным з падставовых пытаньняў. Як і дзяржаўная сымболіка, гэтае права таксама ёсьць сымбалам. Сымбалам абсалютнай улады над чалавекам. Такой улады, якую можа мець толькі Бог.

Уявіць сабе, што Лукашэнка паступіцца хоць бы часткай сваёй улады, вельмі цяжка.

Але калі абставіны ўсё ж складуцца такім чынам, што рэжым вымушаны будзе пайсьці на кампраміс пад ціскам Масквы і Захаду адначасова, то тады тактычны наступствы мараторыю ня будуць гэтулькі ўжо важнымі. Калі хоць бы на нейкі час дзяржава спыніць расстрэлы — гэта ня будзе мець кардынальнага палітычнага значэньня для Беларусі. Гэта будзе мець, у першую чаргу, маральнае значэньне. І гэта, дальбог, ужо ня мала. А там пабачым.

Пра школьную рэформу і «няправільную» расейскую мову

Піша Лявон Баршчэўскі.

На адным з сайтаў прачытаў апісаньне таго, як атачэньне сп. Лукашэнкі вяло дыскусію пра рэфармаваньне сярэдняй школы. Кіраўнік Берасьцейскай вобласьці паскардзіўся свайму прэзыдэнту, што яго дачка сутыкнулася зь «няправільнымі» правіламі расейскай мовы, паводле якіх трэба пісаць «раненый солдат», але «раненный в плечо солдат». Маўляў, гэта ж абшэ што — і ўсё гэта вынік... школьнае рэформы. Ну, беларускую мову «палата дэпутатаў» ужо амаль адрэфармавала — цяпер, насуперак маскоўскім прыдумкам, трэба заняцца

расейскай!

Калісьці, калі напалову «ў цёмную», без належнае экспэртнае ацэнкі Міністэрства адукацыі (яшчэ за міністрам Брыгадзіным) уводзіла праграмы і падручнікі для 12-гадовай школы, я выступіў з адпаведным артыкулам у «Народнай волі». Тады яшчэ легальна існаваў Ліцэй, можна было на ўласным досьведзе паказаць, што рэформа дзеля рэформы, без належнае падрыхтоўкі ня ўдасца. Сёньня сам Галоўны загаварыў пра яе хібы — і намякнуў на мажлівасьць... павароту назад. Вось так, пасья ўбуханых мільярдаў на стварэньне новых праграмаў, падручнікаў, сыстэмаў ацэнкі ведаў, урэшце,

на перападрыхтоўку мноства настаўнікаў цяпер, відаць, спатрэбяцца новыя мільярды на новае «адкручваньне назад» (проста так вярнуцца да старога ўжо немагчыма). Між іншага, у апошнія гады зь міністэрства й Інстытуту адукацыі адышла бальшыня тых спэцыялістаў, якія яшчэ маглі неяк выпраўляць становішча...

Зрэшты, Беларускі Ліцэй і тым разам выстаў, не паддаўся, і нічога яму, калі што, адкручваць назад не давядзецца. Бо ён ня кідаўся й наперад — як той верхнік на фанэрны танк. А астатніх бацькоў і дзяцей застаецца толькі шкадаваць, бо куды чарговы раз завядуць іх высокія дзяржаўныя мужы — можна толькі здагадацца...

У Баранавічах пратэстуюць супраць шансону на ТВ

Сорак жыхароў Баранавічаў зьвярнуліся да мясцовага тэлеканалу «Інтэкс» (а таксама ў гарвыканкам) з просьбаю выключыць з праграмы кліпы гурту «Бутырка», А.Новікава, Б.Маісеева, Веркі Сярдзючкі ды нават «ВІА ГРА».

На думку падпісантаў, згаданыя песьні прапагандуюць антызаконны лад жыцьця, распусту, алькаголь і гвалт. Ідэя такога звароту належыць старшыні Рады грамадзкай арганізацыі «Творчае згуртаваньне «Сьвятліца» Алесю Бокачу. Ён упэўнены, што пад лістом падпісаліся б і тысячы людзей, бо на мясцовых тэлеканалах у краіне склалася жахлівая сытуацыя. У кліпах, напрыклад, тая самая «Бутырка» (вельмі папулярная сярод жыхароў песьняй «Тае снег») зьяўляецца на сцэне апранутая ў зькаўскія робы. Пасья разгляду ліста кіраўніцтва тэлеканалу «Інтэкс» вырашыла

адмовіцца ад трансляцыі пэўных кліпаў — «Бутырка», «ВІА ГРЫ», Новікава, Маісеева, Арамірава. У баранавіцкі этэр, аднак, будуць выходзіць Верка Сярдзючка са сваёю «Гарылкаю» і Міхаіл Круг — «з павагі да ягонай памяці». У сваім адказе дырэктар тэлекампаніі Анатоль Кароль паведаміў, што здымае кліпы найбольш адыёзнага зместу. Аднак пасья дапісаў, што зварот групы жыхароў Баранавічаў можна параўнаць з тым, як у савецкія часы партыя вырашала, што каму слухаць, чытаць і глядзець. І, зыходзячы з гэтае лёгкі, трэба было б забараніць народную песьню «Шумеў камыш», а таксама вярнуць цензуру ў творы Ясеніна і Пушкіна. Пры канцы афіцыйнага адказу А.Кароль (які раней працаваў у лукашэнкаўскай газэце «Наш Край»), робіць выснову, што гэта ўсё зроблена, каб ізноў прыцягнуць увагу «да некаторых асоб з апазыцыі». Ну, што да ўвагі, то перадусім

дзякаваць Богу, што нехта нарэшце прыцягнуў яе да факту паўсюднага насаджэньня музыкі не найлепшай якасьці. Людзі замаўляюць тое, што ім рэклімуюць ФМ-станцыі і расейскія тэлеканалы: крымінальны шансон, расейскі псэўдафальклёр Кадышавай і папсу. Вядома, што круціцца дзень і ноч, тое і запамінаецца, тое і здаецца прыгожым і сучасным, за тое і плацяць немалыя грошы.

Культуру трэба выхоўваць. Інакш, якія ты адсоткі беларускай песьні ні ўдавай, яна мянцця ня будзе. Дасюль не чуваць на мясцовых каналах песень сучаснай беларускай папсы, не сьпяваюць на бясёдах. Зірніце ў нядзелю ранкам дзіцячыя каналы на дзяржаўным тэлебачаньні: ад малага на конкурсы ставяць сьпяваць прымітыўныя зонгі Біланаў і Савічавых...

Некалі калега на працы, дарэчы, адстаўны расейскі афіцэр, дзясяты раз чуючы па радыё віншаваньне песьняй Долінай (пра вырашэньне сямейных пытанняў парасонам), задумліва мовіў: «Як жа мы ўсе дэградавалі...»

Руслан Равяка, Баранавічы

15 красавіка

«Напісаньнем скаргаў мае на мэце дэстабілізацыю дзяржаўнага ладу»

Віцебскі праваабаронца **Павал Левінаў** атрымаў адказ з пракуратуры Першамайскага раёну, куды зьвяртаўся, каб ініцыяваць крымінальную справу супраць віцебскіх міліцыянтаў за непраўдзівыя сьведчаньні. У пісьмовым адказе з пракуратуры гаворыцца, што прэтэнзіі, выкладзеныя праваабаронцам, не пацьвердзіліся і што «напісаньнем скаргаў Левінаў мае на мэце дэстабілізацыю дзяржаўнага ладу». П.Левінаў настойвае, што міліцыянты знарок абвінавацілі яго ў непадпарадкаваньні і дробным хуліганстве, каб адвезьці ў пастарунак і не дапусьціць прысутнасьці ў кватэры журналіста **Вадзіма Баршчэўскага** падчас ператрусу 27 сакавіка. На знак пратэсту супраць затрыманьня П.Левінаў два тыдні трымаў галадоўку. Праваабаронца сем разоў заяўляў пра недавер судзьдзі **Алене Жук**, але тая адводу не прыняла.

Журналіста асудзілі на 14 сутак

Незалежнага журналіста з Барысавы **Анатоля Ўдавічэнка** затрымалі 14 красавіка ў Менску нібыта за распаўсюд налёпака, прысьвечаных «Чарнобыльскаму шляху». Судзьдзя Першамайскага раёну **Ала Яшчанка** прызнала журналіста вінаватым паводле ч.1 арт.23.34 КаАП («Парушэньне вызначанага парадку арганізацыі альбо правядзеньня масавага мерапрыемства альбо пікетаваньня»). Паводле жонкі журналіста, што прысутнічала ў судзе, міліцыянты **Шчуркоўскі** і **Лычкоўскі**, якія затрымлівалі А.Удавічэнка і пасьля сьведчылі супраць яго ў судзе, блыталіся ў паказаньнях.

16 красавіка

Гарадзенскі КДБ папярэджае

Гарадзенскі актывіст АГП **Уладзімер Ларын** быў папярэджаны супрацоўнікам КДБ **Рушніцім**, што ў выпадку далейшага ўдзелу ў дзейнасьці апазыцыі, супраць яго можа быць распачатая крымінальная справа паводле арт. 342 КК («Арганізацыя і падрыхтоўка дзеяньняў, якія сур'ёзна парушаюць грамадзкі парадак»). Студэнтцы Гарадзенскага дзяржуніверсытэту **Хрысьціне Марчук** пазву ў КДБ перадаў дэкан факультэту. Кадэбісты катэгарычна адмовіліся назвацца. Ён найбольш цікавілі акалічнасьці ранейшага затрыманьня Хрысьціны ў Менску ў ліку іншых сяброў незарэгістраванага «Маладога фронту». Дзяўчыну папярэдзілі пра крымінальную адказнасьць за ўдзел у дзейнасьці незарэгістраванай арганізацыі.

Размахваньне рукамі — не правапарушэньне

Актывіст прадпрымальніцкага руху з Пінску **Аляксандар Васільеў** быў затрыманы напярэдадні 25 сакавіка па абвінавачваньні ў дробным хуліганстве. Аднак,

праз няправільна аформленьня пратаколы затрыманьня, справу спынілі. Пазней у суд былі прадстаўлены выпраўленьня пратаколы, у якіх пазначалася, што прадпрымальнік размахваў рукамі і ляўся матам, чым і парушыў грамадзкі парадак. У судзе міліцыянты-сьведкі блыталіся ў паказаньнях, таму судзьдзя спыніў справу за адсутнасьцю складу правапарушэньня. Было адзначана, што маханьне рукамі не зьяўляецца правапарушэньнем. З пачатку году сп.Васільеў выйграў чацьвертую запар адміністрацыйную справу.

У віцебскіх судах

Віцебскі распаўсюднік незалежнай прэсы **Барыс Хамайда** аштрафаваны на 5 базавых велічынь (175 тысяч рублёў). Адміністрацыйная камісія прызнала яго вінаватым у парушэньні правілаў гандлю друкаванымі выданьнямі. 14 красавіка распаўсюдніка затрымалі, сканфіскавалі незалежныя выданьні. Судзілі сп.Хамайду ў яго адсутнасьць, бо ён на той момант хва-рэў...

...Абласны суд разгледзеў скаргі мясцовых дэмакратычных актывістаў **Антаніны Піванос** і **Алены Залескай** на рашэньне суду Чыгуначнага раёну Віцебску, які пакараў жанчын штрафамі за ўдзел у сьвяткаваньні 90-й гадавіны БНР. Ён абвінавацілі ў парушэньні ч.3 арт.23.34. КаАП РБ («Парушэньне парадку арганізацыі і правядзеньня масавых мерапрыемстваў»). А.Залеская атрымала 20 базавых велічыняў штрафу, А.Піванос — 2 б.в.

Судзьдзі абласнога суду Віцебску **Сьвятлана Іванова** і **Стэфаніда Снарова** адмовілі А.Піванос і А.Залескай у задавальненьні скаргаў. За тую акцыю **Б.Хамайда** атрымаў 5 сутак арышту.

Яшчэ аднаго журналіста запісалі ў «парушальнікі»

Гомельскую журналістку **Тацяну Бублікаву** абвінавачваюць ва ўдзеле ў несанкцыяваным мерапрыемстве. Нагода — прысутнасьць журналісткі на экскурсіі, зладжанай 23 сакавіка ў Гомелі грамадзкімі актывістамі з нагоды 90-й гадавіны БНР. Паводле пратаколу, які 14 красавіка Т.Бублікавай прапанаваў падпісаць намесьнік начальніка аддзелу ўнутраных справаў Навабеліцкага раёну Гомелю **Уладзімер Сімак**, яна абвінавачваецца паводле ч.1 арт. 23.34 КаАП («Парушэньне вызначанага парадку арганізацыі альбо правядзеньня масавага мерапрыемства альбо пікетаваньня») і арт.4.9 Закону аб масавых мерапрыемствах. Журналістку тройчы выклікалі на допыты ў якасьці сьведкі. Цяпер справу скіравалі ў суд.

17 красавіка

Звольнілі настаўніцу-ліквідатарку

Судзьдзя Добрускага раённага суду **Вольга Сычова** адхіліла пазоў настаўніцы Вуцеўскай сярэдняй школы, сяброўкі АГП **Клаўдзіі Варанец** да аддзелу адукацыі аб аднаўленьні на працы. Вясковую

настаўніцу, ліквідатарку аварыі на Чарнобыльскай АЭС, звольнілі з працы за прагул — у той час, калі яна знаходзілася на аздараўленьні за мяжой. У судзе дырэктарка школы **Ганна Станкевіч** і прадстаўнікі аддзелу адукацыі — начальніца **Тацяна Пінчукова** й галоўны спецыяліст **Віктар Вайцянок** — вінавацілі настаўніцу ў тым, што яна не дачакалася загаду на адпачынак. І наагул, нібыта, ня мела дастатковых падставаў на яго ў вучэбны час, бо скарысталася ў студзені дадатковы «чарнобыльскі» водпуск. К.Варанец лічыць, што звальненьне зьяўляецца грамадзкай дзейнасьцю яе мужа.

18 красавіка

Дзівосы ў Пінску

Да прыезду **Аляксандра Мілінкевіча** ў Пінск міліцыянты і спэцназаўцы з Берасьця арганізавалі парад ля помніка Леніну, дзе мелася адбыцца сустрэча з палітыкам. Пры канцы сустрэчы невядомыя малыды чалавек кінуў яйка ў А.Мілінкевіча. Спэцназ кінуўся даганяць парушальніка, аднак не дагнаў. Замест яго затрымалі праваабаронцу, прыхільніка «Руху «За Свабоду» **Андрэя Сушко**. Яго адвезлі ў Пінскі РУУС для высвятленьня абставінаў. Пакуль актывісты «Руху» чакалі А.Мілінкевіча каля РУУС, незнаёмы чалавек прабіў у яго машыне тры колы.

Аштрафавалі і зрабілі невыязнымі

Кіраўнічку непрызнанага беларускімі ўладамі «Саюзу палякаў у Беларусі» **Анжэліку Борыс**, журналіста *Magazyn Polski* **Ігара Банцара** і кіроўцу **Віктара Борыса** пакаралі штрафам у памеры 15 б.в. за знаходжаньне ў памежнай зоне без неабходных дакумэнтаў. Такое рашэньне вынесла адміністрацыйная камісія Лідзкай вайскавай часткі №1234 на чале з падпалкоўнікам **Уладзімерам Ляўдам**. Аштрафаваным патлумачылі, што яны аўтаматычна ўносяцца ў сьпіс асобаў, якім забаронена выязджаць за мяжу на працягу трох дзён з моманту аплаты штрафу.

21 красавіка

Ператрусы ў журналістаў прызналі законнымі

БАЖ атрымаў адказ з пракуратуры на конт ператрусаў у незалежных журналістаў 27 і 28 сакавіка. Паводле начальніка сьледчага аддзелу пракуратуры Менску **Сяргея Іванова**, які падпісаў ліст, ператрусы праводзіліся ў межах папярэдняга рассьледаваньня крымінальнай справы аб паклёпе на прэзыдэнта (ч.1 арт.367 КК РБ) у дачыненні да грамадзян **А.Мініча**, **П.Марозава** і **А.Абозава**. Адказ з пракуратуры разыходзіцца з камэнтарам, зробленым 27 сакавіка кіраўніцай інфармацыйнай службы беларускага МЗС **Марыяй Ваньшынай**, зь якога вынікала, што ператрусы былі зьвязаныя зь дзейнасьцю журналістаў неакрэдытаваных замежных СМІ.

Менская артылерыя

Падчас будаўнічых працаў на вуліцы Гарадзкі Вал былі знойдзеныя дзве магутныя гарматы. Найхутчэй, яны — частка менскай фартыфікацыйнай артылерыі XVIII ст. Гарматы вывезлі ў музей. Фота Юліі Дарашкевіч.

Дзякуй

С.Р. зь Бярозаўскага раёну.
 Генадзю К., Дз.П. зь Менскага раёну.
 Валеру П. з Баранавіцкага раёну.
 Зоі Ж., Сяргею К. з Горадні.
 Тадэвушу Ш., В.В. з Маладэчанскага раёну.
 І.Я. зь Берасьця.
 Дзянісу С. з Магілёва.
 А.К. з Воршы.
 Сяргею Л. зь Лідзкага раёну.
 Андрэю Н. з Полацку.
 Аляксандру Р. з Полацкага раёну.
 Міхаілу К., Ірыне Ц. з Жыткавіцкага раёну.
 Віталю Ц. са Жлобінскага раёну.
 Рыгору К., Фёдару Г. з Мазырскага раёну.
 В.Б. са Шчучынскага раёну.
 Валянціне Ш., Андрэю Х., Вользе Ч., Надзеі І., Анатолю В., Жаньне, Ігару Н., І.К., Сьвятлане Ш., Генадзю Б., Андрэю С.,

І.Л., Марату К., Л.І., А.А., Валеру В., І.В., Юр'ю Г., В.Ч., Т.Ш., Ф.Г., А.Л., Марыне У., Л.П., Аляксандру К., Сяргею А., Анатолю К., Аляксандру С., В.А., М.Г., Юр'ю Я., Алене К., Валеру Ш., Мікалаю М., Леаніду Л., Т.В., В.П., В.Б., Аляксандру З., С.Л., Віталю В., Васілю Б., Аляксандру К., К.П., Генадзю Ш., Марыі Г., К.М., Валянціне Г., А.Ш., Эльяшу Б., Уладзімеру С., М.Б., Уладзімеру Ж., Уладзімеру С., Уладзімеру Ш., Тацяне Г., Вользе Я., Юр'ю М., А.М., Д.Ш., Ларысе К., Д.В., Натальлі Б., Людміле Б., Сяргею Б., Аляксандру Б., Натальлі К., Уладзімеру Р., Юр'ю М., А.К., Аляксандру В., Ніне К., М.Г., Юр'ю Ч., М.С., Рэгіне К., Ю.Г., З.А., М.С., С.Я., М.Ш., Сьвятлане Ц., Ф.Г., К.М., С.О., Ю.Ш., Мікалаю А., Аляксандру Ш., Ю.П., Тацяне М., Алегу П., А.Б., Л.В., Ірыне З., Віталю К., Аляксандру К., Івану К., Віталю С., М.С., М.Ф., Мікалаю С. зь Менску.

Васіль Быкаў. Пахаджане. — Менск: Логвінаў, 2008. — 176 с.

Замаўляйце кнігі сэр'ёзна
 «Кнігарня «Наша Ніва»

праз e-mail:
 knihi@me.by

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
 МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак атрымальніка **3012 206 280 014** Асабовы рахунак

(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты	Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"		
Агулам		

Касір

КВИТАНЦЫЯ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
 МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак атрымальніка **3012 206 280 014** Асабовы рахунак

(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты	Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"		
Агулам		

Касір М.П.

Каб штотыдзень атрымліваць газэту,

дасылайце адрасы і грошы за газэту. Кошт на месяц — 8 тыс. рублёў.

- 1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г.Менск, а/с 537.
- 2) Просім у блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

Раварысты адкрылі сезон

20 красавіка адбылося афіцыйнае «Адкрыццё вясельнага — 2008». Гэтая падзея ўжо стала шматгадовай традыцыяй ад арганізатараў Poehali.net. Кожны год адкрыццё выходзіць ад розным ад папярэдняга. Кожны раз зьяўляюцца цікавыя конкурсы, дзе кожны з прысутных можа знайсці штосьці для сябе. Адкрыццё — ня проста спартовае мерапрыемства. Яно дае магчымасць адначасова сабраць аматараў розных стыляў катання на ровары (шошнікаў, прыхільнікаў горнага ровара, велатурыстаў, проста аматараў), а таксама навізаць кантакты й знайсці новых сяброў.

Афіцыйная рэгістрацыя была прызначаная на 10 гадзін, але большасць удзельнікаў сталі прыяжджаць задоўга да гэтага часу. Ахвотных зарэгістравацца было каля 150 чалавек. Яны не пабаяліся дожджыка, які вельмі

хутка перастаў прыносіць дыскамфорт. Сярод зарэгістраваных удзельнікаў былі абсалютна розныя людзі як па гадах (самаму даросламу ўдзельніку было 66 гадоў), так і па стылях катання на ровары.

У часе мерапрыемства ўдзельнікам прапаноўвалася падпісацца пад зваротам да гарадзкіх уладаў пра неабходнасць абсталявання ў гарадзкіх месцах ахоўваных велопаркоў.

Антон Маталько, Менск

Луцкі ваяж

У мінулыя выходныя ў Луцку, прайшоў футбольны турнір, арганізаваны Луцкай Гарадзкой Радай. Таксама былі запрошаны госьці з Берасця — каманда «Пагоня». Мэта была — наладзіць адносіны між гарадзкімі арганізацыямі «Эўратрохкутніка сяброўства» рэгіёнаў Берасця, Любліна і Луцку. «Пагоня» заняла чацвёртае месца зь два-

наццаці камандаў—удзельніц. Пасля турніру прайшлі экскурсіі па старым горадзе, сустрэча з украінскаю моладзью. Побач са сьцягам Украіны лунаў і нацыянальны сымбаль Беларусі.

Яўген Скрабец, Берасце

У Смургонях аднавілі крыж у гонар Лапіцкага

Актывісты Моладзі БНФ аднавілі вырваны і распілаваны крыж у гонар славутага сына Беларусі Расьціслава Лапіцкага. Нагадаем, што ў ноч з 9 на 10 красавіка у Смургоні проста па-зладзейску быў скрадзены «камень Расьціслава Лапіцкага» і крыж, усталяваны побач.

Наста Александровіч, moladz.pbnf.org

Археалагічная практыка на могілках

Трэці год, як адменена выязная археалагічная практыка ў Беларускай дзяржаўнай педага-

гічным універсітэце імя М.Танка... Таму, каб кампенсаваць страчаны такім чынам навыкі, студэнтаў возяць вывучаць стасветчыну на сухараўскія могілкі, бо на могілках, як сьпяваў Уладзімір Высоцкі: «всё спойдзенько, всё пристойненько».

Базыль, Менск

Водгукі на паэму «Акрэсьціна» (№16)

Вось гэтак мы, лічы, «на шару»,
Паэта атрымалі — Мару.
Шкада, што «сутак» далі пяць —
Шчэ столькі мог бы напісаць!

Калі ўжо той наддзё «Шлях»,
Каб прачытаць хутчэй працяг?!
Кнехт

Ай, малайчына, Марачкін! Нас
дручкамі — мы радкамі!
оту

ГАЗЭТНЫ ШАПІК

Ня выпішаш «раёнку» — трапіш у «чорны» сьпіс

«Таму лепш загадзя падумаць пра свой аўтарытэт і пасьпяшацца на пошту», — піша валожынская раённая газета «Працоўная слава».

«Прозьвішчы людзей, якія сьвядома ігнаруюць падпіску на «Працоўную славу», нам рэгулярна прадстаўляюць паштальёны», — папярэджвае газета.

«На жаль, ёсць катэгорыя грамадзян, якія, па іх прызначаньню, «чытаюць раёнку толькі на рабочым». Дзіўна, як гэта ім удаецца пасьпець зрабіць за бясконцымі службовымі справамі!»

Асноўныя нашы чытачы — простыя людзі, зайздросную вернасьць газэце захоўваюць і пэнсіянэры, а вось сярод інтэлігенцыі, інжынэрна-тэхнічных работнікаў і іншых праўдзельцаў ня так і багата нашых пастаянных падпісчыкаў.

...многія з тых, хто сьвядома ігнаруе СВАЮ раённую газету, атрымліваюць неблагу зароботную плату, дзякуючы датацыям з раённага бюджэту.

Прозьвішчы людзей, якія сьвядома ігнаруюць падпіску на «Працоўную славу», нам рэгулярна прадстаўляюць паштальёны. Ня выключана, што па выніках чарговай падпісной кампаніі такія

ЭГУ запрашае бакаляўраў на спэцыяльнасьць «Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія»

Эўрапейскі гуманітарны ўнівэрсытэт у Вільні абвясчае набор студэнтаў на бакаляўрскую праграму «Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія» (дзённая і завочная формы навучаньня).

«Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія» — гэта фундаментальная падрыхтоўка ў галіне гуманітарных і сацыяльных навук; грунтоўныя веды ў беларускай, эўрапейскай і ўсясьветнай гісторыі, культурнай антрапалёгіі, археалёгіі, этналёгіі; авалодваньне дзьвюма замежнымі мовамі; атрыманьне дыплёма бакаляўра гісторыі дзяржаўнага ўзору Літоўскай Рэспублікі, які прызнаецца ў Эўропе; магчымасць вучыцца і жыць у адным з найпрыгажэйшых гарадоў Цэнтральна-Ўсходняй Эўропы, у якім усё яшчэ жыве беларуская гісторыя.

Выкладаньне вядзецца пераважна па-беларуску і па-расейску, на старэйшых курсах таксама на ангельскай, французскай ці нямецкай мовах. Апроч гэтага, прапануецца асобны курс літоўскай мовы і культуры. Сярод выкладчыкаў — вядомыя ў Беларусі і за яе межамі гісторыкі, этнолягі, археолягі. Падрабязную інфармацыю пра ўмовы паступленьня і навучаньня можна знайсці на сайце www.ehu.lt.

«чорныя» сьпісы зьявляцца на старонках раёнкі. Лепш загадзя падумаць пра свой аўтарытэт і пасьпяшацца на пошту, тым больш што часу засталася ня так шмат».

У нататцы пра ход падпіскі, апублікаванай у нумары «Працоўнай славы» ад 21 сакавіка 2008 г., прыводзяцца звесткі, як выпісваюць выданьне ў паштовых аддзяленьнях раёну. З табліцы вынікае, што ёсць плян — 5396 асобнікаў — пакуль выкананы толькі на 59%.

Даслана ў прэс-службу Беларускай асацыяцыі журналістаў

«НН» з радасьцю друкуе ў газэце і на сайце www.nn.by чытацкія лісты, водгукі і меркаваньні. З прычыны вялікага аб'ёму пошты мы ня можам пацьвярджаць атрыманьне Ваших лістоў, ня можам і вяртаць неапублікаваныя матэрыялы. Рэдакцыя пакідае за сабой права рэдагаваць допісы. Лісты мусяць быць падпісаныя, з пазнакай адрасу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш адрас: а/с 537, 220050 Менск.
e-mail: nn@nn.by. Факс: (017) 284-73-29

Самыя пісьменныя ў Беларусі

Аргкамітэт першае агульнаацыянальнае дыктоўкі, што праводзілася ў Беларусі й па-за яе межамі ў гонар 90-годзьдзя абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі, прызнаў пераможцамі ўсіх яе ўдзельнікаў і вылучыў тых, хто «паказаў самую высокую ступень пісьменнасці». Сярод абсалютных пераможцаў:

Наста Аблажэй, Крысьціна Гайдук, Лізавета Ляўшук, Святлана Жукоўская, Наста Маліка, Ганна Марчук, Паліна Лашкоўская, Алёна Станцаль, Алёся Ляўшук, Кірыла і Крысьціна Баравікі, Наталья Ляўкевіч (пісалі ў Дзятлаўскім раёне), Макар Маліноўскі, Настасся Рудак, Надзея Лукашэвіч, Ян Гарніцкі (вучні Беларускага Ліцэю, пісалі ў Менскім раёне), Марыя Глінская, Валянціна Керава, Аляксандар Рамановіч, Алена Лагун (пісалі ў Пінску), Павал Мажэйка (пісаў у Горадні), Тацяна Чабатарова-Мацьвеева, Наля Клямята, П.Б.За-

леўскі, Н.А.Сулецкая, Роза і Іосіф Навумчыкі, Кастусь і Тацяна Севярыньцы (пісалі ў Віцебску), Вольга Някляева (пісала ў Вісбю, Швэцыя), Аляксандар Лукашук, Зянон Пазыняк, Павал Севярынец, Івонка Сурвілла (пісалі ў Празе), Андрэй, Дар'я і Аліна Сакольчыкі, Уладзімер Содаль, Алёся Ясюк, Аляксандар Жальняровіч, Генадзь і Юлія Бураўкіны, Э.Л. і С.М.Казлоўскія, Ніна Мікуліч, Таіса Хлус, Тамара Лукашэвіч, Франак Вячорка, Казімер Герасімовіч, Андрэй Ігнатчык, Антось Лагвінец, Вераніка Мазуркевіч, Яна Марчук, Сяргук Мікуліч, Святла-

на Носава, Даша Слабчанка, Яніна Сташкевіч, Кацярына Страцкевіч, Алена Талапіла, Валянціна Трыгубовіч, Зоя Хіло, Анастасія Цімчанка, Алена Лось, Валянцін Жданко, Валерыя Чарнаморцава, Любарт Лойка (пісалі ў Менску).

Усе яны, а таксама прадстаўнікі замежных дыпляматычных місіяў, што таксама бралі ўдзел у дыктоўцы, атрымаюць адмысловыя сымбалічныя падарункі.

Арганізатары таксама прапануюць версіі тэкстаў дыктоўкі (у розных варыянтах правапісу) для тых, хто не здаваў сваю працу на праверку.

Клясычны правапіс

Прадмова да зборніка «Дудка беларуская»

Братцы мілья, дзеці Зямлі-маткі маёй! Вам ах-вяруючы працу сваю, мушу з вамі пагаварыць трохі аб нашай долі-нядолі, аб нашай бацькавай спрадвечнай мове, каторую мы самі, ды й (варыянт: ды) не адны мы, а ўсе людзі цёмныя «мужыцкай» завуць, а завецца яна «беларускай».

Я сам калісь думаў, што мова наша — «мужыцкая» мова, і толькі таго! З той пары я шмат дзе быў, шмат чаго бачыў і чытаў: і пераканаўся, што мова наша ёсць такая ж людская і панская, як французская, альбо нямецкая, альбо іншая якая. Чытаў я ці мала старых папераў, па дзвесце, па трыста гадоў таму пісаных на нашай зямлі і пісаных вялікімі панамі нашай мовай чысцюсенькай, як бы васьць цяпер пісалася...

А(.) можа, і сапраўды наша мова такая, што ёю нічога добрага ні сказаць, ні напісаць ня можна (варыянт: нямаможна)? Ой, не! Наша мова дла нас святая, бо яна нам ад Бога даная, як і другім добрым людцам. І гаворым жа мы ёю шмат добрага, але так ужо мы самі пусцілі яе на здзек.

Ці ж ужо нам канечне толькі на чужой мове чытаць і пісаць можна? Яно добра, а нават і трэба знаць суседзкую мову, але найперш трэба знаць сваю. Перадумаўшы ўсё гэта, я, братцы, адважыўся напісаць дла вас сякія-такія вершыкі: хто іх спадабае, таму дзякуй! А хто падумае лепш і больш напісаць, таму чэсць вечная і ад жывых людзей, і ад бацькавых касцей! А пісаць ёсць шмат чаго!

...Шмат было такіх народаў, што страцілі на- (й)перш мову сваю, так як той чалавек прад скананнем, катораму мову займе (варыянт: зойме), а потым і зусім замёрлі. Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб ня ўмерлі! Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзежы, хто якую носіць. От жа (варыянт: ото ж) гаворка, язык і ёсць адзежа душы...

Можа, хто спытае: дзе ж цяпер Беларусь? Там, братцы, яна, дзе наша мова жыве!...

Паводле Францішка Багушэвіча.

Акадэмічны правапіс

Прадмова да зборніка «Дудка беларуская»

Братцы мілья, дзеці Зямлі-маткі маёй! Вам ах-вяруючы працу сваю, мушу з вамі пагаварыць трохі аб нашай долі-нядолі, аб нашай бацькавай спрадвечнай мове, каторую мы самі, ды і не адны мы, а ўсе людзі цёмныя «мужыцкай» завуць, а завецца яна «беларускай».

Я сам калісь думаў, што мова наша — «мужыцкая» мова, і толькі таго! З той пары я шмат дзе быў, шмат чаго бачыў і чытаў: і пераканаўся, што мова наша ёсць такая ж людская і панская, як французская, альбо нямецкая, альбо іншая якая. Чытаў я ці мала старых папераў, па дзвесце, па трыста гадоў таму пісаных на нашай зямлі і пісаных вялікімі панамі нашай мовай чысцюсенькай, як бы васьць цяпер пісалася...

А(.) можа, і сапраўды наша мова такая, што ёю нічога добрага ні сказаць, ні напісаць не можна (варыянт: нямаможна)? Ой, не! Наша мова дла нас святая, бо яна нам ад Бога даная, як і другім добрым людцам. І гаворым жа мы ёю шмат добрага, але так ужо мы самі пусцілі яе на здзек.

Ці ж ужо нам канечне толькі на чужой мове чытаць і пісаць можна? Яно добра, а нават і трэба знаць суседзкую мову, але найперш трэба знаць сваю. Перадумаўшы ўсё гэта, я, братцы, адважыўся напісаць дла вас сякія-такія вершыкі: хто іх спадабае, таму дзякуй! А хто падумае лепш і больш напісаць, таму чэсць вечная і ад жывых людзей, і ад бацькавых касцей! А пісаць ёсць шмат чаго!

...Шмат было такіх народаў, што страцілі на- (й)перш мову сваю, так як той чалавек прад скананнем, катораму мову займе (варыянт: зойме), а потым і зусім замёрлі. Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмерлі! Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзежы, хто якую носіць. От жа (варыянт: ото ж) гаворка, язык і ёсць адзежа душы...

Можа, хто спытае: дзе ж цяпер Беларусь? Там, братцы, яна, дзе наша мова жыве!...

Паводле Францішка Багушэвіча.

Лацінка

Pradmova da zbornika «Dudka biełaruskaja»

Bratcy miłja, dzieci Ziarnli-matki majoj! Vam achviiarujuču pracu svaju, mušu z vami pahavaryć trochi ab našaj doli-niadoli, ab našaj bačkavaj spradviečnaj movie, katoruju my sami, dy j (varyjant: dy) nie adny my, a ũsie ludzi ciomnyja «mužyckaj» zavuč, a zaviecca jana «biełaruskaj».

Ja sam kališ dumaŭ, što mova naša — «mužyckaja» mova, i tolki taho! Z toj pary ja šmat dzie byŭ, šmat čaho bačyŭ i čytaŭ: i pierakanaŭsia, što mova naša jość takaja ž ludzkaja i panskaja, jak francuskaja, albo niemieckaja, albo inšaja jakaja. Čytaŭ ja ci mala starych papieraŭ, pa dźvieście, pa trysta hadoŭ tamu pisanych vialikimi panami našaj movaj čyściusieńkaj, jak by voś ciapier piśalasia...

A(.) moža, i sapraŭdy naša mova takaja, što joju ničoħa dobraħa ni skazać, ni napisać nia možna (varyjant: niamožna)? Oj, nie! Naša mova dla nas šviataja, bo jana nam ad Boha danaja, jak i druhim dobrym ludcam. I havorym ža my joju šmat dobraħa, ale tak užo my sami puścili jaje na ždziek.

Ci ž užo nam kaniečnie tolki na čužoĭ movie čytać i piśać možna? Jano dobra, a navat i treba znać siusedzkuju movu, ale najpierš treba znać svaju. Pieradumaŭšy ũsio heħa, ja, bratcy, advažyŭsia napisać dla vas siakija-takija vieršyki: chto ich spadabaje, tamu dziakuj! A chto padumaje lepš i bolš napisać, tamu čeść viečnaja i ad žyvych ludziej, i ad bačkavych kaściej! A piśać jość šmat čaho!

...Šmat bylo takich narodaŭ, što stracili na(i)pierš movu svaju, tak jak toj čalaviek prad skanańniem, katoramu movu zajmie, a potym i zusim zamiorli. Nie pakidajcie ž movy biełaruskaj, kab nia ũmiorli! Paznajuć ludziej ci pa havorcy, ci pa adziežy, chto jakuju nosić. Ot ža (varyjant: oto ž) havorka, jazyk i jość adzieža dušy...

Moža, chto spytaje: dzie ž ciapier Biełaruś? Tam, bratcy, jana, dzie naša mova žyvie! ...

Pavodle Franciška Bahuševiča.

фотарэпартаж

Абрынулася Валадарка

Абвалілася вежа Пішчалаўскага замку, у якім месьціцца сумнавядомая турма Валадарка.
Фотарэпартаж Юліі Дарашкевіч.

Як паведаміў дзяжурны ізалятара, надзвычайнае здарэнне зафіксаванае 20 красавіка ў 8.20. «Пацярпелых няма, гэта нежылое памяшканне», — сказаў дзяжурны.

Прыкладна з 1999 году пачаліся размовы аб будаўніцтве новага СІЗА на ўскраіне Менску і перадачы замку ў веданне гарвыканкаму, аднак далей за размовы справа не прасунулася.

Пішчалаўскі замак

быў пабудаваны ў 1825 годзе на грошы багатага шляхціча Пішчалы. Узьведзены ў стылі раньняга клясыцызму, ён адразу пачаў выкарыстоўвацца ў якасці турмы і арсэналу. На пачатку XX стагоддзя тут быў зняволены Якуб Колас, арыштаваны за ўдзел у несанкцыяваным зьездзе радыкальна настроеных настаўнікаў. Тут раней сядзелі героі паўстанняў 1831 і 1863-га, Дунін-Марцінкевіч, Карусь Каганец. Тут сядзелі Сіўчык, Хадыка ды іншыя палітвязьні 1990–2000-х.

Беларуская Бастылія ўпала бяз штурму

Самая славутая і самая старадаўняя менская турма абрынулася зьнянацку, бяз даў прычыны, бяз штурмаў, войнаў ці стыхійных бедзтваў... Пішчалаўскі замак страціў цэлую вежу. Тут былі зняволеныя ў розныя часы героі паўстанняў, Дунін-Марцінкевіч, Карусь Каганец, Якуб Колас... На браме быў павешаны славуці Іван Пуліхаў, які помешціў расейскаму губэрнатару Курлову за расстрэл менчукоў... У найноўшы час тамака таксама пераседзела нямала інтэлігенцыі. Сапраўдная беларуская Бастылія. А вось жа, бяз штурму, і ўпала...

Цяжка паверыць, што вежа Пішчалаўскага замку раптоўна ўпала

«сама»... Гэта значыць, вежа была ў аварыйным стане? У такім выпадку мусяць быць знойдзеныя адказныя за недагляд, халатнае стаўленьне да службовых абавязкаў і г. д. Іх, на маю думку, ня знойдуць.

На жаль, зьнішчэньні помнікаў дойдзтва на тэрыторыях вязьніцаў, рукамі вязьняў пад кіраўніцтвам начальнікаў, у Беларусі — цэлая традыцыя. У Бярозе, Воршы, Берасьвеччы... Таму і гэты выпадак лягічна кладзецца ў такі шэраг. Магло стацца, што начальства турмы вырашыла прсыпешыць свой пераезд, альбо «выбіць» сродкі на рэканструкцыю... Іншыя варыянты куды менш праўдападобныя: да лініі

мэтро — далёка, транспарт у непасрэднай блізкасці замка ніколі не хадзіў, ад адхону, на якім стаіць бэтонны савецкі мур турмы, да вежы — далёка... А на фоне таго татальнага вандалізму, што ў апошнія гады захлынуў краіну, то і наогул гэты выпадак выглядае шараговым. Зараз куды цікавей, што ж будзе з гэтым выбітным помнікам архітэктуры і гісторыі далей. Прададуць пад казіно ці бізнэс-цэнтар? Зробяць музэй, як, дарэчы, прапаноўвалася яшчэ ў 1970-я? Аддадуць Праваслаўнай царкве, як з барскага пляча? Ці зьнясуць дазваньня?

Пра гэта, мы, грамадзяне, дазнаемся апошнімі. А пра рэальныя прычыны разбурэння вежы, хутчэй за ўсё, не дазнаемся ніколі.

У што варта ператварыць Валадарку?

20 красавіка ў Менску абвалілася вежа Піпчалаўскага замку, у будынку якога знаходзіцца сьледчы ізалятар МУС. Ніхто не пацярпеў, сьцьвярджае варта СІЗА. На працягу ўсёй сваёй гісторыі, якая пачалася ў далёкім 1825 годзе, Піпчалаўскі замак быў турмой. І ня толькі для крым-інальных злачынцаў... І паўстанцы Кастуся Каліноўскага, і рэвалюцыянеры-марксісты, і далёкі ад зброі дзеячы беларускай культуры праходзілі праз браму гэтага будынку.

Некаторыя — толькі ў адзін бок...

Турма ў самым сэрцы гораду была любімым прыёмам застрашваньня ў часы абсалютызму. Цяпер у Эўропе ўлада сьцьвярджае сябе іншымі мэтадамі і турмы з гарадзкіх цэнтраў зьніклі.

На месцы разбуранай Бастыліі праз 200 гадоў збудавалі Опэру. У 2005 г. брытанская сетка гатэляў «Мальмэзон» ператварыла ў звышшыкоўны гатэль самую старую турму Брытаніі. Гэты, адзін з найдаражэйшых гатэляў знаходзіцца ў цэнтры Оксфарду. У Эстоніі зусім нядаўна зачынілася турма ў старой крэпасьці Таліна. Цяпер там музэй. Выспа Робэн-Айлэнд, дзе правёў 18 гадоў у няволі змагар з апартэідам Нэльсан Мандэла, цяпер улюбёнае месца турыстаў.

А што б хацелі разьмясьціць у Піпчалаўскім замку беларусы?

Тацяна Сапач, паэтка: «Помнік жанчыне, якая чакае асуджанага каханага».

Я б усталявала там нешта казачнае. Дзяўчыну з даўгой касой, напрыклад. Яна б паглядзела на навакольле — магчыма, чакаючы зь няволі свайго суджанага.

Зьміцер Колас, выдавец: «Музэй стаўленьня да вязьняў рознымі ўладамі».

Гэтая крэпасць ад пачатку

СЯРГЕЙ ХАРЭЎСКИ

выконвала тры функцыі, якія яна выконвае й сёньня. Але ўмовы ўтрыманьня ў розныя часы былі розныя. Чым адрозьніваюцца цяперашнія ўмовы ад тых, якія былі адразу па збудаваньні крэпасьці? Цікава паглядзець, як ставілі-

Музэй слаўтых беларусаў, якія былі зьняволеныя ў гэтым замку — такіх, як Якуб Колас, напрыклад. Улада заўсёды карысталася судовым перасьледам сваіх апанэнтаў, і яшчэ невядома, каго сярод слаўтых суайчыннікаў бо-

Можна стварыць у той вежы Музэй расейскай акупацыі. Такі музэй, калі ствараць яго па аналёгіі з музэем Рымскай імперыі, толькі ўпрыгожыў бы горад.

... ..
ся да зьняволеных — менавіта ў нас — розныя ўлады ў розныя часы. З гэтай мэтай добра было б стварыць музэй.

Юры Хашчовацкі, рэжысэр: «Цэнтар вольнага мастацтва».

Па-першае, я хацеў бы сказаць, што разбурэньне вежы — гэта, безумоўна, вынік шкодніцкага ўплыву Захаду. КДБ недзе не дасачыла, і вежа Піпчалаўскага замку пайшла па шляху французскай Бастыліі.

Што тычыцца адноўленай вежы, я б зрабіў там культурніцкі цэнтар моладзевых — нетрадыцыйных, авангардных мастацтваў. Можна было б размясьціць у ёй студыі мастакоў і гуртоў. Замест арыштантаў, якія былі пазбаўленыя свабоды, там будучы людзі, якім свабоду б далі напоўніцу.

Аляксандар Дабравольскі, палітык: «Музэй слаўтых вязьняў».

падобны музэй.

Міхал Анемпадыстаў, дызайнэр: «Галоўнае, каб будынак захаваўся...».

Бяз сэнсу рабіць нешта ў адной вежы. Вырваны з кантэксту гістарычны аб'ект застаецца падробкай. Мяркую, там можа размяшчацца нейкая ганаровая варта, элітная вайсковая частка... Альбо гатэль ці нават жылыя памяшканьні — «на аматара», бо гэта, зьольшгае, пярэчыць унутранай энэргетыцы будынку... Але ўнутраная плянроўка для ўсяго гэтага падыходзіць. Ёсць прыклады такіх зьменаў, існуюць адпаведныя тэхналёгіі. У кожным выпадку, што б там не размясьцілася — галоўнае, каб гэты будынак захаваўся.

Міхаіл Пастухоў, прафэсар права, былы судзьдзя Канстытуцыйнага суду Беларусі: «Музэй невінавата асуджаных».

Піпчалаўскі замак — трэба захаваць як гістарычны помнік. Там можна было б убачыць, што рабілася ў турме да апошняга часу. Зрабіць музэй, каб паказаць, у якіх умовах утрымліваліся людзі, аднавіць рацыёны ежы. Складзіць спісы вязьняў і паставіць шылды з імянамі тых людзей, якія патрапілі туды безь віны.

Макс Шчур, літаратар: «Музэй расейскай акупацыі».

Некалі я быў на Валадарцы ня проста ў якасьці зэка, але й як наведнік музэю творчасьці зэкаў. Па аналёгіі, можна было б стварыць яшчэ й музэй рэпрэсаваных. Акрамя таго, замак пабудаваны ў 1825 годзе, то бок ужо пры расейскай уладзе. Таму можна стварыць у той вежы Музэй расейскай акупацыі. Такі музэй, калі ствараць яго па аналёгіі з музэем Рымскай імперыі, напрыклад, толькі ўпрыгожыў бы горад.

Апытваў Антон Тарас

Байкеры адзначылі 19 красавіка — пачатак летняга мотасэзону — вялікім шоў у Лагойску.

П'яны кіроўца пратараніў кавярню

У сталіцы на скрыжаванні вул. Нямігі й Раманаўскай Слабады аўтамабіль «Вольва» на вялізнай хуткасьці выехаў на сустрэчную паласу. Спробы спыніць машыну ня мелі посьпеху. Затрымаць парушальніка ўдалося толькі пасля таго, як ён уехаў у будынак кавярні. Камэнтаваць свае дзеянні п'яны кіроўца адмовіўся. Толькі выпадкова ўсё абышлося без ахвяраў.

Чатырохгадовы хлопчык загінуў пад коламі ў двары

Трагедыя адбылася ў двары дому па менскай

вуліцы Ўбарэвіча. Малы гуляў на дзіцячай пляцоўцы. Ён выбег з-за прыпаркаваных аўтамабіляў проста пад колы «Мэрсэдэсу» і ад атрыманых траўмаў памёр. Распачатая крымінальная справа.

Крадуць пчол і галубоў

Невядомыя злачынцы ноччу зь незачыненай галубятні выкраў 65 калекцыйных галубоў. Па дапамогу да міліцыі зьвярнуўся 37-гадовы жыхар вёскі Неманіца Барысаўскага раёну, у двары якога і паарудаваў зладзюжка. Дарэчы, агульны кошт зьніклых птушак ацэньваецца ў 1 мільён 390 тыс. рублёў.

А ў Стаўпецкім раёне

праваахоўнікі шукаюць злодзея, які паквапіўся на... насякомых. Невядомы з пасекі гаспадаркі «Шашкі» выкраў вулей з пчоламі і мёдам.

Ігар Грышын, «Звязда»

Флікеры — сабакам

У Гомелі — флікеры бум. Сьвятлоадбівальнікі сталі папулярным упрыгожаньнем для чатырохногіх гадаванцаў. Уладальнікі сабак выкарыстоўваюць на ашыйніках павязкі і невялікія значкі. Пры гэтым ДАІ не абавязвае, а толькі рэкамэндуе выгульваць сабак з флікерамі для іх жа бясьпекі. Дарэчы, сьвятлоадбівальныя

элементы для жывёлін выкарыстоўваюць і ў іншых краінах Эўропы, а ў Арабскіх Эміратах у ласінах з такіх матэрыялаў ходзяць нават вярблюды.

У Менску адкрылі помнік паравозу

Яго ўсталявалі ля Палацу культуры і спорту чыгуначнікаў. Гэты таварны паравоз сэрыі «Э» быў зроблены ў 1953 г. і некалькі дзесяцігодзьдзяў эксплуатаваўся на чыгунцы ў СССР. Помнікі паравозам стаяць таксама ў Воршы, Жлобіне, Гомелі, Маладэчне, Калінкавічах, Магілёве.

СМ; паводле БелаПАН, БЕЛТА, СТВ, Белтэлерадыёкампаніі

Як палясоўшчык Вялікага князя дубцом біў, альбо Казачка на Вербную нядзелю

Калісьці ўся нашая краіна была парослая лесам. Звалася яна Палесьсем, а людзі, якія яе насялялі, нашыя продкі, зваліся палешукамі. Цяпер памянлася ўсё. Няма ўжо тых лясоў. А назвы «Палесьсе» ды «палешукі» захаваліся толькі на паўднёвай мяжы нашага краю.

Што, ня верыце? Ня верыце, што так было, што паўсюль быў лес? Ну, мяркуюце самі. Даўней, як толькі народзіцца чалавек, дык адразу ў лес і бягуць — трэба з дрэва калыску выдзеўбці. Падрасьце дзіця — само ўжо майструе сабе цацкі-забаўкі з дрэва. Зрэзаў дубчык, асядлаў — вось табе і конь. Зрэзаў другі дубчык, пакорпаўся — вось табе сьвісьцёлка-салавейка. Вырасьце чалавек, з чаго хату сабе будзе? З дрэва. Захоца есьці, куды ідзе? У лес. Тут і грыб, і ягада, і дзічына, і нават сок бярозавы. Абед згатаваць — трэба дровы. Абед зьесьці — трэба лыжка, лыжкі і тыя даўней з дрэва рабілі... Карацей, так вось чалавек даўней зь лесу і жывіўся. І нават як памрэ, труну з дрэва рабілі, а на версе — драўляны крыж. Усё зь лесу было. І як лес так многа для нас значыў, то прыдуманна было ў нас для яго столькі назваў — і падлесак, і пералесак, і бор, і гай, і гушчары, і пушчы... Во якія даўней лясы былі.

І што цікава, у тыя даўнейшыя часы лес быў нязводным такім багацьцем. Зь яго бяруць, а на пустым месцы новае дрэва вырастае. І можа, яно так шчасьліва дабыло б да нашых дзён, але папсаваліся людзі, панялі моду, што можна лес прадаваць за мяжу і багацець. Пачалі лес сячы, сплаўляць па рэках і далей, за мора, абы толькі грошай сабе паболець у кішэню напхаць. І так узляліся, што ледзьве ня ўсе лясы ў нашым краі павысыкалі. Тады разумнейшыя людзі пачалі думаць, як жа з гэтай бядой змагацца. Паскардзіцца, але куды? Пайшоў бы ў самую сталіцу, у Вільню, Вялікаму князю паскардзіўся, але ж і ён даў загад свае лясы сячы і

МАЛЮНАК СЯРГЕЯ ХАРЭЎСКАГА

дзержаўную скарбніцу папаўняць. Але знайшоўся адзін сьмелы чалавек, стары палясоўшчык, які сказаў:

— А я пайду да Вялікага князя, ён мяне паслухае.

— А калі не паслухае?

— А калі не паслухае, — адказаў палясоўшчык, — то будзе як маім дзецям — дубцом па дупе.

— Хо-хо, дадумаўся — Вялікаму князю дубцом па дупе...

— А вось пабачыце, нічога мне ня будзе. Ведаю я адзін сакрэт...

Пайшоў тады ён у лес, выразаў зь вярбы дубчык, навязаў на яго кветачку, так, як у нас людзі ўпрыгожваюць вербачкі перад Вербнай нядзелькай, і пайшоў у Вільню. Ішоў

ён доўга, ішоў праз усю нашу краіну. На начлег прасіўся да людзей і паўсюль расказваў, куды і чаго ідзе. І паўсюль яму людзі жаліліся:

— А ў нас жа тое самае робіцца, таксама ўсе лясы павысыкалі. Ты і за нас там, калі ласка, заступіся, і пра нашыя лясы раскажы. А каб не забыўся, мы на тваю вярбу да тваёй кветачкі і сваю кветачку навяжам.

— Добра-добра, — казаў палясоўшчык і ішоў далей.

Пакуль дайшоў да Вільні, уся ягоная вербачка аказалася ўвязаная кветачкамі-сухавейкамі ад верху да нізу. Зьявіўся ён у сталіцы на самае сьвята, на Вербную нядзельку. Сабралася процьма народу. З бажніцы, асьвяціўшы сваю вербачку, вый-

шаў сам вялікі князь. Людзі яму ў пояс схіліліся. Пайшоў князь да людзей, ласкава пасьцёбваючы іх сваёй пасьвечанай вербачкай. Дачакаўся і наш палясоўшчык сваёй чаргі. У адказ на княжае павіншаваньне размахнуўся і з усяе сілы сьцэбануў князя па дупе. Князь ажно зьнямеў ад гэткага нахабства. Першай думкай было засячы насмерць дзёрзкага крыўдзіцеля. Але пакуль князь прыдумляў пакараньне, палясоўшчык выпаліў:

— Ня я б'ю — вярба б'е, якая — сьвятая, хвароба ў лес, здароўе ў косьці.

Што тут было рабіць князю? Караць? Дык усё адно будучь пасьмейвацца потым. Трэба зьвесці ўсё на жарт, тады забудзецца. І скажаў князь да палясоўшчыка:

— А чым жа лес вінаваты, што на яго хваробу насылаеш?

— Яснавяльможны княжа, дык жа хваробу насылаюць на сухі лес, на гнілое балота, у пень-калоду. А сапраўдную хваробу сёння твае слугі насылаюць — сякуць бязь меры, хутка зьнішчаць дазваньня.

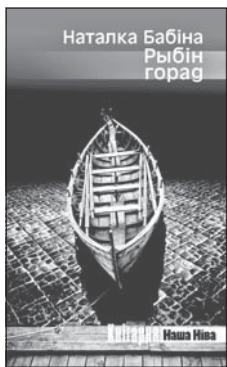
Пасьля гэтага выпадку прызадумайся Вялікі князь, параіўся на сойме са сваёй шляхтай і запісаў у статуте дзяржаўным адмысловую забарону, каб лясы бераглі і лішне не высякалі. Што, ня верыце? А вазьміце Статут Вялікага Княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага, пачытайце разьдзел X, артыкул 15, аб парубцы гаю: «Тэж хто бы каму у гаёх, барах, пушчах, лясах каторую шкоду ў парубаньні дрэва гвалтоўна ўчыніў, калі шляхціч шляхцічу, тагды за то мае заплаціць гвалту дванаццаць рублёў грошай, а дрэва парубанае цаною, ніжэй апісанай, заплаціць. А калі мужык шляхцічу гвалтам дрэва парубае, той віны шэсьць рублёў грошай, а дрэва цаною вінны будзе заплаціць. Паклі бы мужык мужыку дрэва гвалтоўна парубаў, тагды гвалту тры рублі грошай заплаціць, а шкоду аправіць павінен будзе. А гдзе бы хто каму зладзейскім абычаем дрэва на чьем грунце парубаў, а яго бы зь ліцом з дрэвам паймана, той мае акупіць горла сваё водлуг стану свайго. А калі ж бы зь

ліцом не паймана, а ліцо б было ў яго найдзена, тагды за тое віну зладзейскую тры рублі грошай і к таму дрэва парубанае мае заплаціць. А цана або заплата за дрэва, так гвалтам, як і зладзействам парубанае, мае быць такавая за кожнае дрэва, а наперад менавіта: за дуб на ванчос і клепкі годны — капю грошай; за бераст, вяз і ясень на попел годнае, за кожнае таковае — па асьмі грошай; за сасну, каторая бы ся гадзіла на цамар — паўкапы грошай; за іншае дрэва якогакольвек ражаю на будаваньне, на ізбу, на клець годнае — па шасьці грошай; за прачэс вялікі — дванаццаць грошай; за такое, што ся зыйдзе на жэрды азярэдную, на колье і на аглоблю — па тры грашы. А каторае дрэва толькі на дрыва або на хворац будзець годна, яно тэж за воз па два грашы».

А вербачку, самую прыгожую, кветачкамі ўвязаную, палясоўшчык князю падарыў. І з таго часу пайшла мода рабіць менавіта вось такія вербачкі.

Сьцяпан Дзінь-Дзілевіч

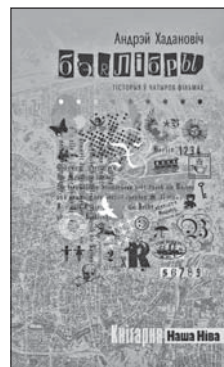
з ь б я р ы « К н і г а р н ю » « Н а ш а Н і в а »

Наталка Бабіна.
Рыбін горад.
Раман

Франц Сіўко.
Дзень бубна.
Прыпавесьці, аповесьць

Андрэй Хадановіч.
Бэрлібры.
Гісторыі ў чатырох фільмах. Паэзія

Артур Клінаў.
Малая падарожная кніжка па Горадзе Сонца.
Раман

Ева Вежнавец.
Шлях дробнай сволачы.
Апавяданьні

Валянцін Тарас.
На высьпе ўспамінаў.
Мэмуары

шукайце ў кнігарнях і ў незалежных распаўсюднікаў

Лістападаўскі джаз

Аповесць пра час, які незваротна адыходзіць

21 красавіка на вялікай сцэне Купалаўскага давалі п'есу не вядомага мне амэрыканскага драматурга Маё Сайман «Я не пакіну цябе...». Зазвычай такія п'есы ставяць ад безвыходнасьці — калі трэба ехаць куды-небудзь на антрэпрызу, а цягнуць кучу касьцюмаў ды дэкарацый ня хочацца. Граюць у такіх спэтаклях сапраўдныя зоркі — бо толькі зорка здольная трымаць увагу глядача гадзіну і сорак хвілінаў без антракту. Піша **Аляксандар Фядута**.

Я ўвайшоў у залу Купалаўскага тэатру за чатыры хвіліны да пачатку спэтаклю — і здранцьвеў. Мне падалося, што зала нязвыкла пустая — як пустая і сцэна. Потым прыгледзеўся. Не, усё як мае быць. У залі

сядзела некалькі глядачоў — і на сцэне стаялі лавы, крэслы, нейкая агромністая бугафорская валіза — і колькі дрэваў у кадушках. Клёны з чырвоным лісьцем. Восень.

Але людзі падцягнуліся. Канец

працоўнага дня — і, убачыўшы ў праграмцы, што антракту ня будзе, глядач пачаў візыт у тэатар з буфэту. Яго нельга за гэта ганіць. У рэшце рэшт, дзеля гэтага буфэты і ёсьць.

Грала ціхая музыка. Пачало згасаць сьвятло ў залі, запалілася на сцэне, і зьявілася Марыя Захарэвіч. Мяркуючы па тым, што яна была і пастаноўшчыкам спэтаклю, глядач убачыў гэтую сумную гісторыю зь яе ініцыятывы.

Гісторыя сапраўды сумная. Жыве стар... немаладая акторка, якая пачынае сьлепнуць. Ёй трэба рабіць апэрацыю. На прыпынку, спрабуючы трапіць у аўтобус, які ўвесь час пражджае паўзь яе, яна знаёміцца зь іншай немаладой акторкай — якая грала ці то ў вар'этэ, ці то ў апэрэце. У той усё як мае быць з вачмі, але яна траціць памяць — разьвівасца хвароба Альцгаймэра.

Далей — усё вельмі кепска. Адна перажывае няўдалую апэрацыю, другая — цалкам страчвае памяць. Чаму аўтар называе ўсё гэта «трагікамэдый», мне асабіста было незразумела, бо нічога камічнага ў прадстаўленьні не было.

Была добрая ігра. Адчуваўся ўзровень. Эпізод, у якім герайня Захарэвіч дэклімуе спачатку маналёг Мэдзі, а потым ўрывае з «Трох сёстраў», сьведчыць, як магла б спадарыня Марыя граць — ды што там «магла!» — як яна можа граць высокую клясыку. Але час бязьлітасны да жанчыны, якая выходзіць на сцэну. То ж бо мужчына-актор у старасьці можа спадзявацца на падарунак лёсу і літасьць рэжысэра, які вырашыў паставіць «пад яго» «Караля Ліра» ці «Дзяцей Ванюшына», у найгоршым разе — «Касьцюмера». А каго граць немаладой акторцы? Гертруду? Дык цяпер Гамлетаву маці ў поўнай адпаведнасьці з гістарычнай праўдай граюць саракагадовыя. Вечную Агату Пустарэвічыху? А вы пэўныя, што там ёсьць, што граць, апрача этнаграфічнага калярыту — дый і той усяго толькі сорок тры гады? А Шылера — тую ж Элізабэт у «Марыі Ст'юарт» — трэба, каб нехта яшчэ захацеў паставіць!

Акторскае мастацтва эфэмэрнае, як кветкі. Застаецца водар успамінаў у артыкулах і аповедах сучаснікаў — але калі цябе не захавалі на стужцы, то ніхто ня здолее нават уявіць, якой ты была! Як кахалі цябе партнэры і глядачы! Як абагаўлялі!.. Але ніхто ня зможа ацаніць ігры Аляксандры Яблачкінай, Марыі Ярмолавай, Вольгі Кніпер. Ды калі б і захаваліся запісы іх спэктакляў — мяняецца манера акторскай ігры, мяняюцца густы глядацкай залі.

Пастаноўшчык Захарэвіч вельмі дакладна выбрала для акторкі Захарэвіч партнэрку. Бліскучая прыма Тэатру музычнай камэдыі Натальля Гайда дастаткова лёгкая, каб граць былую акторку вар'этэ. Але і яна ўжо пасьпела адчуць жорсткасьць часу, які забірае маладосьць, а разам з маладосьцю і першыя ролі. Я, гарадзенскі хлапчук, чуў яе ў апэрэтах Кальмана, калі тэатар прыяжджаў да нас на гастролі. Мая маці казалі: «Гайда прыехала!» — і, як і

належыць чальцу прафкаму, даставала квіткі на ўсю нашу сям'ю з двух чалавек. А цяпер ня тое... Марыца і Сьльва мусяць быць маладзейшыя — і даводзіцца сыходзіць у цень.

Але вось і яе герайня адчыняе таямнічую бутафорскую валізу, больш падобную да куфра, і вымае адтуль чорны капялюш і ружовае баа, якое нейкім тэатральным цудам завалася ў хаце відавочна трагічнай акторкі. І памяць вяртаецца да яе, і яна пачынае сьпяваць — такім звонкім, такім маладым голасам Натальлі Гайды пра «Кенгуру». А потым, праз колькі хвіляў, яе ж голас зьліваецца з голасам Марыі Каляс — і спачатку паўтарае яе, а потым ужо самастойна вядзе мэлэдыю...

Гэта п'еса пра тое, што адзінокім старым людзям патрэбная помач. Але мы бачым дзвюх прыўкрасных жанчын, дзвюх зорак беларускае сцэны, якім ня помач патрэбная — а ролі! Яны ў поўным росквіце свайго таленту. Але і ў красавіку, і ў траўні яны выйдуч на сцэну толькі аднойчы — у гэтым спэктаклі, які прыдумала і паставіла Марыя Захарэвіч. Танец, які яны танчаць, нібыта даводзіць, што ня толькі голасам граць могуць, але і плястыка ня страчаная, і задышка іх не турбуе. Сцэна прымушае трымацца ў форме, памятаць пра тое, што ў сапраўднай акторкі няма ўзросту. Тым болей калі граць — хочацца!

Гледачы, дарэчы, гэта ацанілі. Ужо потым, у чарзе ў гардэроб, я пачуў фразу:

— Калі два чалавекі на сцэне — як хораша граюць! Тут не схавасься!

І сапраўды не схавасься. Дзе хаваліся? За тонкімі клёнамі з чырвонай асеньняй лістотай? За дакладна падабранай музыкай? За партнэркай, якая ў тым самым становішчы, што і ты, — гадзіну і сорок на сцэне. Трэба аддаваць сябе цалкам.

Як яны гэта робяць! Як яны граюць дзвюх немаладых актораў, якім ня хочацца рабіцца старымі! Таму што старасьць — гэта непазбежная самота, якая ўспрымаецца імі як нешта ненатуральнае. У адной хоць бы кот ёсьць.

Не, трэба трываць. Трэба быць моцнымі. Вось Нэці (Захарэвіч) з завязанымі вачыма рухаецца па заву-

чаным за столькі гадоў пакоі — і лаецца.

— Хто паставіў сюды гэтак крэсла?!

Сапраўды — хто?!

Вось Шпрыцы (Гайда) моліць нявольную сяброўку ня гнаць яе ў пустую нават пры дачцэ кватэру:

— Табе ж трэба, каб заўтра хто-небудзь давёз цябе да бальніцы! Я не пакіну цябе!

І сапраўды — трэба!

Шпрыцы ня памятае ўжо, што яе дачка застрэлілася і што менавіта трэба пісаць на банкаўскім квітку, але яна ведае галоўнае:

— Мы з табой разам — паўнаватасны чалавек! Мы патрэбныя адна адной!

Сапраўды, шчырасьць, любоў і жаданьне быць карыснай робяць кожную зь іх герайняў паўнаватасным чалавекам. Міласэрнасьць і літасьць — зусім не адно і тое самае. Каралеваў нельга шкадаваць — гэта прыніжае! Але каралевы могуць самі дапамагаць адна адной. І іншым. Пра гэта граюць свой спэктакль дзьве ці ня самыя бясспрэчныя зоркі сёньняшняй беларускай сцэны.

Яны граюць так моцна, што ў нейкі момант ты перастаеш міргаць — і адчуваеш нейкую рэзь уваччу. Нібыта хочаш заплакаць — і ня можаш. Табе, як і ўсім астатнім гледачам, абяцалі трагікамэдыю — а паказваюць трагедыю. Нягледзячы на дурны хэпі энд, прылеплены аўтарам, — усё адно — трагедыю! У жыцьці ж хэпі эндаў не бывае. І, наракаючы на ўласную сэнтывэнтальнасьць, на тое, што паддаўся акторскай ігры, ты пачынаеш вінаваціць ва ўсім астатніх. І гэты джаз, які лунае ў паўзмроку па-над сцэнай. І гэтыя чырвоныя разныя клёны Барыса Герлавана. І ўсю гэтую атмасфэру, да якой пасьпяваеш прывыкнуць ад пачатку сэзону.

І адзіны хэпі энд, які ты прымаеш як заканамерны і заслужаны шчаслівы фінал гэтай трагедыі, сыгранай дзвюма немаладымі акторкамі пад лістападаўскі джаз, — гэта невядома адкуль узьнікляя Валянціна Коўтун, якая падарыла ім, акторкам, што выйшлі на паклон, дзьве вялізныя белыя хрызантэмы. Я ведаю тых кветкі: яны трывалыя, як праўдзівы талент.

Аляксандар Фядута, глядач

Куплеты і прыпевы

Лявон
Вольскі

Набор музычна-гумарыстычных нумароў з элементамі вострасацыяльнага сьцёбу.

Падаецца, што Вольскі не адчувае руху ў беларускай музыцы, ад таго і імкнецца ахапіць усе жанры — ад якаснай музычнай альтэрнатывы ў ZET, музыкі пратэсту ў N.R.M., праз «рэстарачыйна-карпаратыўную» «Крамбамбулю» і ажно да шансону.

Па шчырасьці, жартачкі Лявона зь цягам часу пачалі набіваць асому. І ня толькі таму, што надта ўжо яны прадказальныя. Сьмяяцца з рэчаіснасьці, нейкіх брутальных жышчэвых праяваў — варта, але пры тым ня варта забывацца на сур'ёзнасьць. Вольскі ж ад гэтай самай сур'ёзнасьці адыходзіць усё далей і далей, ператвараючыся зь лідэра пакаленьня ў блазна. «Крамбамбулю» заглянуць яшчэ можна было, але прамовы ў «Беларускай партызанцы» і на Замкавай плошчы ў Варшаве, дзе Лявон граў ролю прыхільніка Лукашэнкі, нібы абараняючы рэжым у сатырычнай форме, — гэта ўжо праз край. «Куплеты і прыпевы» — з той жа опэры.

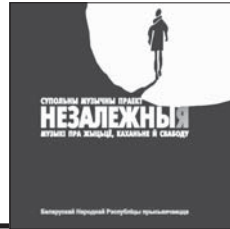
Альбом, які вырашана было распаўсюджваць выключна празь сеціва, уяўляе зь сябе набор музычна-гумарыстычных нумароў з элементамі вострасацыяльнага сьцёбу, зробленых у наўмысна банальнай аранжыроўцы. Героі — поп-сьпевакі, народныя дэпутаты ды сцэназаўцы, якія паказваюцца ў карыкатурным выглядзе. «Не пераклучай праграму, падла, дурань, п...дар, сволач!», — пяе Лявон у песьні пра «Палітычнага камэнтатара». Але ці трэба ўступаць у завочныя дэбаты, хай сабе і не ўсур'ёз, з тымі прыслугачамі? Кусаць пазногці ад злосьці пры праглядзе «бэтэшных» тэлесюжэтаў, а потым гэтак жа зьедліва пацяшацца зь іхных аўтараў? Гульня такая выглядае пазбаўленай усялякага сэнсу. І калі ваш выбар — ігнараваць, не глядзець, не зважаць,

не заганыцца на тых дробязях, якія апявае Вольскі ў сваім сольным альбоме, то і альбом гэты слухаць зусім неабавязкова.

Не паказьнік, але факт: сур'ёзны твор «Загінулым паэтам прысьвячаецца» ў сумесным выкананьні бярозаўскага гурту B:N і Вольскага мае на сайце «Тузін Гітоў» куды большы посьпех, чым жартаўліва-кплівая «Эўравізія» з «Куплетаў і прыпеваў». Сапраўды, якая там розьніца, хто падзе на «Эўравізію», нам трэба думаць пра Сваё.

Незалежныя

Супольны
музычны
праект, Партыя
БНФ, 2008

Смачная падборка сьвежых беларускамоўных рок-гітоў.

Вельмі смачная падборка сьвежых беларускамоўных рок-гітоў, сабраных актывістамі партыі БНФ у адзін дыск у гонар 90-годзьдзя БНР. Частка зь песень вядомая з гіт-параду «Тузін Гітоў», частка (амаль палова) запісаная адмыслова для гэтай складанкі. Разынак і сюрпрызаў на дыску ўдосталь. Гэта і новая (урэшце!) песьня гурту Pomidor/off — годны працяг «Сьвята пакрадзенага» і неапублікаваная яшчэ «Менск» на хрэстаматыйны верш — урывак зь «Сьцягу брыгады» Куляшова ў выкананьні мёртвага ўжо гурту Siver, гэта і перапісаная наноў «Тры чарапахі» з крыху зьмененым тэкстам у прыпеве. Працягваць можна бясконца. Але ж самы магутны гіт запісалі магілёўскія «Глюкі». У іх «Праграме» надта ўдала спалучаецца саладжавасьць, мэлядычнасьць і жорсткасьць. Зроблена ўсё проста, але акуратна, кожная дэталка выпэставаная. Песьня папросту ўзорная! Галоўнае расчараваньне складанкі — IQ48, якія ўзяліся сьпяваць на Янку Купалу («Гэй, наперад»). Па-першае, сам трэк вельмі сыры з чыста тэхнічнага гледзішча (не пасьпелі, відаць, у тэрмін ухадзіцца), а па-другое, адчуваецца ў ім ней-

кая скляпанасьць, няма гарманічнага спалучэньня музыкі і тэксту (чаго ня скажам пра такія песьні, як «Выйсьце» ці «Сьвятло ў цемры»). «Незалежныя» аніяк нельга назваць «супольным музычным праектам», хоць тое і напісана вялікімі літарамі на вокладцы — гэтка прадусарскі хітрык, але ўдалай кампіляцый — дык і лёгка!

Отлично

Дзецідзяцей,
West Records,
2008

Ганна Хітрык перажывае кожны твор гэтак жа, як і кожную сваю ролю.

Лягічны працяг пасьпяховага леташняга дэбютніка ад гурту на чале з акторкаю Ганнай Хітрык. «Дзецідзяцей» робяць тое, што піцэрцы завуць «тэкставым рокам», а беларусы — «сьпеўнай паэзіяй». Патрэбны эфэкт дасягаецца за кошт харызмы лідэра, ухіл робіцца ў (пад)сэнсы і гульню словаў, а вакал выступае ў ролі галоўнага інструмэнта. Астатнія музыкі хутчэй суправджаюць, выхадаў на першы плян для іх тут не прадугледжана. Адрозьненьне «дзяцей» ад падобных камандаў, на чале якіх стаяць тэатралы, — Ганна не падзяляе тэатар і музыку. Выглядае на тое, што яна перажывае кожны твор гэтак жа, як і кожную сваю ролю. Ад таго творчасць гурту характарызуецца перадусім падвышанай эмацыйнасьцю. Часам тая тэатральнасьць сягае праз край («Вот такая», «Трамвай»), але высунуць абвінавачваньне ў штучнасьці і надуманасьці аніяк не выпадае. Калі сумнеў на пачатку яшчэ закрадаецца, то на «Клеверы» канчаткова даеш веры ў абсалютную шчырасць пачуцьцяў. Пры тым што музыкі здольныя ўзьняць настрой шэрагам шалёных сваёй энэргетыкай нумароў («Оса» — бяспрэчна сярод іх). Самымі ўдалымі на альбоме падаюцца песьні, зробленыя без надрыву («Русалочья», «Другая» і згаданая «Клевер»). У «незалік» — псэўдафолк «Горевала».

Сяргей Будкін

Шчасьце — гэта вусы

Як засьведчыў апошні курултай у Чырвоным доме, ліквідацыя розначытаньняў у правапісе ёсьць адным з прыярытэтаў кампаніі па барацьбе зь недахопамі школьнай сыстэмы. Мяркую, што найлепшы спосаб — вярнуцца да больш простых сыстэмаў пісьма, якія некалі практыкавала чалавецтва. Як наконт піктаграфіі — пісьмовай камунікацыі ў форме малюнкаў? Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

Кватэра старшыні аднаго з аблвыканкамаў.

Старшыня (*заходзіць, размаўляючы на мабіле*): Алё. Слухай — гэта ж лажа! Як не дадуць датацый?! Мы ж намалявалі ў Саўмін натоўп сумных чалавечкаў — няпчасных калгаснікаў, а потым вясёлых чалавечкаў — і побач пачак баксаў, крэдыт у сэнсе! Што кажучь? Патрабуюць гарантый, што гэта апошні раз, што налета будзе рэнтабэльнасьць? Каб былі тыя ж вясёлыя чалавечкі, аднак бяз пачку баксаў? Ведаеш, ану давай малой ім разьлюшаных чалавечкаў пад бел-чырвона-белым сыягам, быццам праз адсугнасьць крэдыту рэйтынг даверу да Бацькі падае. Цяпер сто пудоў — датацпыо дадуць. Ну, пакуль.

(Да жонкі) Вітаю, жонка. Як там справы? Што ў прэсе пішучь?

Жонка: Файны фэльетон на тэму дыпляматычнай вайны з ЗША ў «СБ». Намалявалі прэзыдэнта, які разрывае цела нашага пасла ў Штатах, акурат надвое. Дзя зразумелая: не скасуеце санкцыі — можам удвая скараціць штат пасольства РБ у ЗША. Дарэчы, там унучка ня можа заданьне па мове зрабіць. Дапаможаш?

Старшыня: Як гэта ня можа? Мы ж спэцыяльна з прэзыдэнтам пытаньне разурлілі. Каб не было больш салдат «раненых» і «раненных у нешта». Каб дзяўчынкі не нараджалі ў школах, калі яны могуць гэта рабіць і па-за клясамі, каб бацькі з вышэйшай адукацыяй маглі прарубіць задачы па матэматыцы для 5-й клясы... Унучка, ты дзе?

Унучка: Дзед, дапамажы! Задалі напісаць сачыненьне на тэму «Якое гэта шчасьце — жыць у Беларусі», а я ня ведаю, як пісаць..

Старшыня: Во даеш! Гэта ж лёгка. Значыць, спачатку малоем вусы...

Звоніць тэлефон.

Старшыня: Прабач, трэба з замам

пакалякаць. Алё. Ну? Ладна дыктую. Малоем чалавечка. Потым малоем вялікую ўсьмешку. Цяпер удзячныя вочы. Ці паспяваеш занатоўваць? Гатова. Значыцца, перавер, каб былі намаляваныя 563 падобныя чалавечкі, на твары ва ўсіх лыба, у руках — «Советская Белоруссия». Усё правільна. Значыцца, цяпер пастаў маё факсыміле і дасылай у Менск. Ф-ф-фу! Нарэшце далі рады справядачы пра хаду падпіскі на «Саўбелку».

Унучка: Ну, што, дзед, што пісаць?

Старшыня: ...значыць, спачатку малоем вусы.

Званок у дзьверы. Уваходзяць людзі ў чорным.

Чалавек у чорным: Мы зь Дзяржкантролю. Зьбірайцеся і не кажыце, што ня ведаеце, за што. За прымалёўкі. Праверылі мы вашу справаздачу наконт уводу ў дзеянне жылых аб'ектаў у новых аграгарадках. Гаворка пра акварэльны малюнак «вялікага прыгожага дому». Пабывалі мы на месцы: які там вялікі дом? Вось, паглядзіце на акт праверкі.

Старшыня (*сыходзячы*): Гэта ня той дом! Вы наўмысна не дамалявалі вокнаў, дзьвярэй, даху і муроў! Гэтая нейкая памылка! Ня можа быць! Я буду маляваць скаргу прэзыдэнту!

Унучка: Дзед, дык што з твораў?

Старшыня (*сыходзячы*): Малой што хочаш! Для чаго мы з прэзыдэнтам за простую сыстэму адукацыі змагаліся?! Толькі вусы не забудзься.

Прэзэнтацыя новай кнігі Андрэя Хадановіча «Бэрлібры»

Літаратурная
Literarisches Cafe
Кавярня

bibliotheca albaruthenica nova

Андрэй Хадановіч

(нар. у 1973, у Менску)
паэт, перакладчык паэзіі, эсэіст,
першая кніга "Лісты з-пад коўдры"
выйшла не па-беларуску, а ва
Украінскіх перакладах, ва Украіне
(Kiev, 2002).
Аўтар паэтычных кніг "Старыя
вершы", 2003; "Лісты з-пад коўдры",
2004; "Землякі, альбо Беларускія
лімэрыкі!", 2005; "From Belarus with
love", (Kiev, 2005); "Сто лі100ў на
tut.by", 2007; "Бэрлібры", 2008.
Перакладае з ангельскай,
французскай, польскай, расійскай,
украінскай. Выкладае літаратуру ў
Беларускім дзяржаўным універсітэце і
Беларускім Нацыянальным
Гуманітарным Ліцэі.
Кіраўнік "Перакладніцкай Майстарні"
пры Беларускім Калегіюме (Менск).
Сябра Саюзу беларускіх пісьменьнікаў
і Беларускага ПЭН-Цэнтру.
Арганізатар некалькіх конкурсаў для
маладых літаратараў.
Вершы Хадановіча перакладаліся на
ангельскую, латышскую, літоўскую,
нямецкую, польскую, расійскую,
славацкую, славенскую, украінскую,
чэскую, шведскую мовы.

Чужая мова
лашчыць мне вуха,
як пірсінг
на чужым языку.

Eine Fremdsprache
liebkost mein Ohr
wie ein Piercing
auf fremder Zunge.

In Deutsche von Christoph Schulz

Інстытут нямецкіх даследаванняў (IGD)
пры Цэнтры міжнародных
даследаванняў
пр. Газеты "Праўда", 11

Уваход
вольны

Папярэдняя рэгістрацыя
+375 291 79 20 92
+375 172 72 20 92
info@cifs.by

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Дзе дуда — там Эўропа

VII міжнародны фест дуды «Дударскі фест» 24—27 красавіка ў чарговы раз засьведчыць прыналежнасьць Беларусі да эўрапейскае цывілізацыі.

Гэны фест нездарма адбываецца ў красавіку, бо прымеркаваны да Вялікадня паводле праваслаўнага календара, калі, згодна з унікальным беларускім абрадам «валачобніцтва», адбываўся абыход хатаў з дудой ды сьпевамі.

Стаўшы з 2006 г. штогадовым (адлік вядзецца ўжо з далёкага 1992 г.), «Дударскі фест» (www.dudar.info) робіцца прымётнай культурнай падзеяй эўрапейскага ўзроўню. Сьведчаньнем таму — заплываваны ўдзел дудароў добрага дзясятку краінаў, у тым ліку нават такой далёка-антыподнай, як Новая Зэляндыя. Дарэчы, баўгарскі ятонец Ютака Бан, які «парваў» мінулым годам менскія падмошкі, таксама паабяцаў зноўку наведваць РБ. Арганізатары фесту складаюць асабліваю падзяку Польскаму інстытуту, дзякуючы якому ў фэсьце бярэ ўдзел вядомы польскі дударскі гурт Mozaik.

Такая прадстаўнічасць — ня дзіва. Гэты фест зьяўляецца адзінай імпрэзай ва Ўсходняй Эўропе (у спаконвечным разуменьні гэтага слова — то бок «ад Бэрліну да Смаленску»), прысьвечанай дудзе. Нездарма архіўных сьведчаньняў існаваньня дудаў на тэрыторыях на ўсход ад этнаграфічных межаў расьсяленьня «беларускага племені» не зафіксавана. Майстар Тодар Кашкурэвіч таксама адзначаў, што цяперака вядзецца праца над альбомам з архіўнымі запісамі твораў у выкананьні даваенных беларускіх музыкаў і запісамі сучаснікаў, якія ўзнаўляюць аўтэнтычны нацыянальны стыль

дударскай ігры. У пацьверджаньне гэтым словам майстар Дзяніс Сухі на копіі старажытнай беларускай дуды «мацянка» (арыгінал знаходзіцца ў адным з музэяў Вільні) у традыцыйнай манеры выканаў народную мелёдыю.

На фэставых сцэнах загучаць галісійскія (*gaita gallega* або *gaita do fol*), баўгарскія («гайда»), шатляндзкія (*bagpipe*), швэдзкія (*sdkråpa*), нямецкія (*Dudelsack*) дуды, а таксама, само сабою, вельмі блізкія міжсобку беларускія, літоўскія і латыскія (пераважна латгалскія). У фэсьце ўжо традыцыйна будзе рэпрэзэнтаваная музыка шматлікіх напрамкаў, дзе скарыстоўваецца дуда, ад традыцыйнага фальклёру да цяжкага року.

Паводле галоўнага прадусара творчае акцыі Зьмітра Сасноўскага, нават вяліся перамовы пра ўдзел у фэсьце сьліннага нямецкага гурту *Fidelius*. Праўда, сёлета славуцьці першае велічыні не патрапілі выбрацца ў Беларусь, аднак сам гэны факт надае аптымізму на прышласьць... Упершыню прыедуць музыкі ня толькі з Новай Зэляндыі, але з куды больш блізкай Эстоніі. Дарэчы, у гэтай самой вэстэрнізаванай краіне на тэрыторыі былога СССР прадстаўніцы пекнага полу ў нялёгкай дударскай справе ўжо ледзь ня ўпоравен з мужчынамі.

Дзякуючы эстонскай (дударка знакамітага гурту *Auli Liianõ Barbo*) і латыскай (гурт *Arba*) прысутнасьці, да чатырох павялічыцца колькасьць маладзіц — удзельніц фэсту. Рэч у тым, што дадзенае мастацкае рамяство спрадвеку ўважалася выключна за мужчынскую справу. Нездарма нават у якасьці зыходнага матэрыялу для мяхоў дуды паўсюдна выкарыстоўваецца

скура козаў, а не казлоў. Праўда, Т.Кашкурэвіч растлумачыў гэты «гендэрны» аспект — скура казлоў часьцяком бывае друзлай...

Таксама, са словаў З.Сасноўскага, у сувязі зь вялікай цікавасьцю айчынных і замежных музыкаў, звычайных аматараў дуды да творчай акцыі фест будзе падоўжаны з двух да чатырох дзён. У праграму ўключаныя два канцэрты (24 красавіка ў малой зале к/з «Менск» і 25 красавіка ў «Рэактары»), міжнародная канфэрэнцыя «Захаваньне дударскай традыцыі ў Беларусі і Балтыйскім рэгіёне Эўропы» (26 красавіка ў Валожынскім раёне на сялібе Алесь Лася — аднаго з асноўных адраджэнцаў загаслай за часамі БССР дударскае традыцыі), а гэтаксама вечар «Дударскага клюбу» (27 красавіка ў «Катакомбах»).

Па выніках акцыі плянуецца выданьне зборніка дакладаў канфэрэнцыі, аўдыёзапісаў фесту і відэафільму «Дударскі фест 1992—2008».

Сярод навінаў айчыннага «дударскага» руху З.Сасноўскі назваў выраб нямецкіх дудаў майстрам Алесем Сурбом, жалеек майстрам Зьмітрам Шыманскім і кіяў для шатляндзкіх дудаў майстрам Юрасём Панкевічам, адкрыцьцё Дударскага клюбу, аб'яднаньне беларускіх музыкаў у Дударскае брацтва сьвятога Базыля, а таксама падрыхтоўку да выданьня першага нумару альманаху *Dudar*.

Гэткім чынам, вяртаньне Беларусі ў Эўропу ідзе поўнаю хадой. Прынамсі, пастуляту Т.Кашкурэвіча «дзе дуда — тамака Эўропа» запярэчыць цяжка.

Вадзім Александровіч

30 красавіка ў «Гудвіне»
(пр. Незалежнасці, 19)

Пачатак а 19-й.

Клубны канцэрт Зьмітра Вайцюшкевіча

Зьміцер Вайцюшкевіч
і WZ-Orkiestra
з «Клубным канцэртам»
(ня рокавым)

Т.: (029) 671-58-65, (029) 254-49-09.

КАНЦЭРТЫ

Прыедзе «Маўзэр»

1 траўня ў менскім клубе «Рэактар» (вул. Харужай, 29) — вялікі канцэрт гурту MAUZER (Magilëy) пры ўдзеле: **О.Х., PARTYZONE, zaniapad**. Пачатак а 18-й. Квіткі ад 15 000 да 25 000. Даведкі па т.: (029) 649-08-88, (029) 674-97-61, (029) 851 77 06

«Стары Ольса» ў Горадні

17 траўня ў Абласным Тэатры лялек у Горадні выступіць гурт «Стары Ольса». Пачатак а 19-й. Т.: 0152-745-930, 745-927. Квіткі: 8000 — 15000.

Аматарам інды і рэгі

3 траўня а 17-й — сяброўская вечарына «Ўсё для блізкіх» з удзелам: **Miod** (Польшча, інды-рок), **Siddhartha** (Польшча, рэгі/ска), «**Адыв Абэба**» (Беларусь, рэгі/ска). Клуб «Гудвін» (пр. Незалежнасці, 19). Т.: (029) 671-58-65, (029) 254-49-09.

ІМПРЭЗЫ

Тэксты-6

Інстытут нямецкіх дасьледаваньняў запрашае 1 траўня а 18.00 у Дом дружбы (вул. Захаравы, 28) на прэзэнтацыю новага нумару часопісу «Тэксты».

Галіяфы

29 красавіка (аўторак) у вялікай залі Дома літаратара (вул. Фрунзэ, 5) адбудзецца прэзэнтацыя выдавецтва «Галіяфы». У межах праекту будуць прадстаўленыя кнігі: «Мільярд удараў» Юр'я Станкевіча, «Экзыстэнцыйны пэйзаж» Вікі Трэнас, «Забі ў сабе Сакрата!» Веры Бурлак і Віктара Жыбуля, «Сто дарог» Уладзімера Несьцяровіча.

Пачатак а 18-й. Уваход вольны.

ВЫСТАВЫ

Пабла Пікаса

17 траўня Нацыянальны мастацкі музэй (вул. Леніна, 20) бярэ ўдзел у міжнароднай акцыі Ноч музэяў. Менчукі і госьці гораду могуць пазнаёміцца з выставай твораў Пабла Пікаса, якія захоўваюцца ў фондах музэю.

Шакалядны набор

Да 19 траўня ў арт-галерэі «Падземка» (пр. Незалежнасці, 43) працуе выстава твораў Ганны Каралёвай «Шакалядны набор». Яе працы знаходзяцца ў прыватных калекцыях Беларусі, Расеі, ЗША, Нямеччыны, Аўстрыі, Францыі, Галляндыі, Бэльгіі і Польшчы.

Адкрыцьцё Амэрык

У галерэі NOVA (В. Харужай, 16) да 18 траўня працуе выстава чорна-белай фатаграфіі Кірыла Ган-

чарова «Адкрыцьцё Амэрыку»: розныя раёны Нью-Ёрку, жыцьцё маленькіх людзей у велізарным горадзе...

«Падарожныя нататкі. Эўропа» ў Горадні

Да 31 траўня ў Гарадзенскім Дзяржаўным гісторыка-археалагічным музэі — выстава «Падарожныя нататкі. Эўропа». Мастакі-ўдзельнікі праекту: Юры Алісевіч, графіка (Беларусь); Томас Будрыс, фатаграфія (Літва); Аляксандар Вахрамееў, графіка (Беларусь); Рышард Зьбігнеў Карчмарскі, фатаграфія (Польшча); Енц Олаф Ластхейн, фатаграфія (Швэцыя); Лукаш Левандоўскі, графіка (Польшча); Томас Майер, фатаграфія (Нямеччына); Ені Ульрыка Ольсан, графіка (Швэцыя); Марцін Росваг, фатаграфія (Нямеччына); Кястусіс Стошкус (Літва).

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

25 (пт) — «Таполевая завая»
26 (сб) — «Чычыкаў»
28 (пн) — «Дылія»
29 (аўт) — «Памінальная малітва»
30 (ср), 2 (пт) — «Сны аб Беларусі»
3 (сб), 4 (ндз) — «Чорная панна Нясвіжжа»
5 (пн) — «Каханьне ў стылі барока»
7 (ср) — «Маэстра»
8 (чц) — «Дзеці Ванюшына»
малая сцэна
25 (ндз) — «Маці»

Тэатар беларускай драматургіі

25 (пт) — «Белы анёл з чорнымі крыламі»
26 (сб) — «Чарнобыльская малітва»
28 (пн) — «Каласы пад сярпом тваім»
29 (аўт) — «Містэр Розыгрыш»
30 (ср) — «Чорны квадрат»

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Скафандар і матыль»

Скафандар і матыль (Le Scaphandre et le papillon)

Францыя — ЗША, 2007, каляровы, 112 хв.

Рэжысэр: Джуліян Шнабэль

Жанр: Біяграфічная драма паводле кнігі Жана-Дамініка Бабі

Прызы, фэсты: Прэмія «Сэзар» найлепшаму актору Мат'е Амальрыку, прэмія «Люм'ераў» Джуліяну Шнабэлю і Мат'е Амальрыку, «Залаты глёбус» Джуліяну Шнабэлю, намінацыі на «Оскар» — усяго 35 узнагародаў і 29 намінацый

Адзнака: 8 (з 10)

Жан-Дамінік Бабі, рэдактар часопіса Elle France у 42 гады перажыў інсульт. Цяпер ягонае цела цалкам спаралізаванае — і рухаецца толькі левае века. Міргаючы, калі яму чытаюць літары, Жан-Дамінік апавёў пра свой унутраны сьвет, пра пакуты зьнерухомленасці — і фантазіі матылька, пра любоў да жыцьця й свае ўспаміны. Напісаная спаралізаваным Жанам-Дамінікам кніга была пастаўленая Джуліянам Шнабэлем.

Каштоўнасць карціны Джуліяна Шнабэля ня толькі ў выдатнай рэжысуры й вынаходлівай апэратарскай працы. Расфокус, унутраныя маналёгі, успаміны й мары, амаль «гіпэртэкставы» мантаж — як у футурыстычнай стужцы «Закаханы Тама» — і пекната жыцьця, на якое засталася глядзець адным вокам. Рэжысэр пагружае нас у сьвет нерухамага чалавека, зьняволеннага ў скафандры хваробы, але таленавітага й моцнага духам.

Але карціна не авангард і не экспэрымэнт. Гэта

сама паўната жыцьця, агорнутага любоўю. Гэта сьвятасць жыцьця й ягонае Боскасьць. Калі вяртаецца каханьне, прыходзіць разуменьне й спачуваньне — і сэрца агортвае супакой.

Выбар Жана-Дамініка Бабі, які, зьнямоглы, жыцьцё ўхваліў, — ёсьць адказам на другі выбар, які жыцьцё адкінуў. Гішпанец Рамон Сампэдра быў спаралізаваны — і патрабаваў сабе эўтаназіі. Гісторыю ягонага самагубства разрэкламаваў Аляхандра Амэнабар у стужцы «Мора ўнутры» з Хаўерам Бардэмам у галоўнай ролі.

Два спаралізаваныя чалавекі. І два фільмы, пастаўленыя аднолькава таленавітымі рэжысэрамі.

Але я аддаю перавагу Джуліяну Шнабэлю і ягонаму герою — Жану-Дамініку Бабі.

Карціна дэманструецца ў менскім «Доме кіно» на мове арыгіналу з рускімі субтытрамі ў межах праграмы «Канаманія».

Андрэй Расінскі

Палавінкі як адліваюць у формах. Далей пачынаецца ручная праца — палавінкі зьлепліваюцца ў адно цэлае, а затым кожнае яйка расьпісваецца шакаляднай глязурай. Усяго на фабрыцы з камуністычнай назвай «Камунарка» зрабілі да Вялікадня каля 80 тысяч шакалядных лек. Фота Юліі Дарашкевіч.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

КАЛІ Б...

...паўночныя карэйцы разумелі па-беларуску.

— Але, пан прэзыдэнт? Гаворыць Кім Чэн Ир, скарочана Кім. Патрабую прыпыніць «працэс І4-ці». Мой народ няправільна зразумеў інфармацыю пра тое, што Кіма судзяць...

МАЛЮНАК ІЛЭСТ ГЕЛІКА УШКІНА

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЫ

Віншuem Алесь Наркевіч з Днём народзінаў! Зьміцер Вінаградаў
Віншую з днём нараджэньня змагара за радзіму Андрэя Цянюту. Зычу, каб завітала сонца і ў наша аконца. Кастусь

ДАПАМОГА

Людзі, якія маюць досвед у адкрыцці беларускіх садоў і клясаў, калі ласка, затэлефануйце. Т.: (029)329-61-96

ВЫПУСКНІКІ

Паважаныя выпускнікі фізычнага факультэту БДУ, гады навучаньня 1953—1958! Запрашаем вас на сустрэчу выпускнікоў! Сустрэча плянуецца на 5 чэрвеня 2008 г. Збор а 15-й на двары БДУ. Т.: (029) 171-80-05 Галубовіч Валя, (029)772-94-94 Кірдунава Эва. kiridunewa@tut.by

КНІГІ

Куплю кнігу Л.Маракова «Непаняркоўныя. 3-я спроба». Т.: (029)753-82-12
Куплю кнігу «Валеры Маракоў. Лёс, хроніка, кантэкст». Т.: (029)753-82-12
Прапаную факсімільнае выданьне: Janka Kupala «Huslar». korybuth@tut.by

ПЛІТА

Адам газавую пліту ў добрым стане. Умова: сама-вынасі і вываз. Т.: 200-45-04 (увечары), (029)672-55-09

ПРАЦА

Яксна выканаю пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуры, мове. Зьвяртацца загада. Т.: (029) 101-03-24 Юрась
Яксны набор, рэдагаваньне тэкстаў на беларускай мове. Зьвяртацца загада. Т.: (029) 101-03-24 Юрась

СЬБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ

Запрашаем у падарожжа 8—11 траўня: «Скарбы Закарпацця»: Ужгад—Мукачаў—Навіцкая—Сьвярдняне. Т.: (017)292-54-58; (029) 622-57-20; 509-12-16; 110-19-28

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Рэвалюцыя ў Турцыі адбылася так сора і так спакойна, як нідзе: за канстытуцыю стаялі ўсе чыста — і войска, і духавенства, і ўвесь народ, дык блізка нікога не было, хто сілаю мог бы ўтрымаць стары несвабодны парадак і неагранічаную ўласць султана.

«Наша Ніва». №16. 1908

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі
шэф-рэдактар
галоўны рэдактар
мастацкі рэдактар
заснавальнік

Наста Бакшанская
Андрэй Дынько
Андрэй Скурко
Сяргей Харэўскі
Мясцовы фонд выданьня газэты «Наша Ніва»
Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы»

выдавец

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасьылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за зьмест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі пэрыядычнага выданьня №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газэта выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друку 23.00 23.04.2008.

Замова № 2203.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.

Наступны нумар «НН»
выйдзе 8 траўня.
Хрыстос уваскрос!

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымаваць «Нашу Ніву», проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Дэталі — старонка 17.